

LETO XXIV. Štev. 65

IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE

»LJUDSKA PRAVICA«

DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIČGLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVECCena izdaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1953 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

O B P R V I O B L E T N I C I S M R T I M O Š E P I J A D A

MOŠA PIJADE
REVOLUCIONAR IN KOMUNIST

KI V SVOJEM ŠTIRIDESETLETNEM REVOLUCIONARNEM BOJU NI PÓZNAL PREMORA

Beograd, 17. marca (Tanjug). — Ob prvi obletnici smrti Moše Pijade je bila nocuj v Domu sindikatov v Beogradu komemorativna akademija, ki so ji prisostvovali predsednik republike Josip Broz Tito s soprogo, vdova Moše Pijada, Lepa Pijade, podpredsedniki Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, Rodoljub Čolaković in Svetozar Vukmanović, predsednik Ljudske skupščine Srbije Jovan Veselinov, člani Zveznega izvršnega sveta Ivan Gošnjak, Veljko Zeković, Pavle Gregorić, Krsto Popivoda in Koča Popović, podpredsednika Zvezne ljudske skupščine Vladimir Simić in Lidija Sentjura, predsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj ter številni drugi javni delavci.

O življenju in delu Moše Pijade je govoril član Izvršnega komiteja CK ZKJ Petar Stambolić.

Tovariši in tovarišice, je rekel Petar Stambolić, pred letom dni — 15. marca, ko se je vračal iz Londona na čelu naše parlamentarne delegacije, je umrl v Parizu Moša Pijade. Njegova smrt je globoko pretresla nas, njegove tovariše, komuniste Jugoslavije in vse ljudi naše dežele.

V nadaljevanju svojega govora je Stambolić prikazal osebnost Moše Pijade, njegovo delo in njegovo veličino, vlogo v Komunistični partiji Jugoslavije in zgodovini naših narodov. Zgodovina naših narodov je bila po prvi svetovni vojni polna nenehnih bojov delavskega razreda in ostalih delovnih množic proti kolonialnemu izkoriščanju in narodnemu zatiranju, med drugo svetovno vojno in fašistično okupacijo, pa oboroženega boja za neodvisnost, ki se je zaključil z zmagovito revolucijo in ustanovitvijo nove socialistične Jugoslavije.

DO KONCA ŽIVLJENJA
DOSLEDEN SVOJEMU
PREPRICANJU

Takšno revolucionarno gibanje in partija delavskega razreda, kakor je Komunistična partija, sta morala roditi tudi velike osebnosti, revolucionarje, katerih življenje in delo postanejo neločljivi del delavskega razreda in delovnega ljudstva nasploh. Kaj je pomenil in kakšno je bilo mesto Moše Pijade v naši Partiji in boju narodov Jugoslavije v tistih časih? Tovariši Tito je nekoč rekel: »To je bil mož, revolucionar, komunist, ki v svojem 40-letnem revolucionarnem boju ni poznal premora.

Volitve v Italiji
v pozni pomladi

Rim, 17. marca (Tanjug). Predsednik republike Gronchi je danes razpustil oba doma parlamenta.

Tako se bo zdaj začela prava volilna kampanja. Mandat italijanske zbornice bi normalno potekel sredi junija, senata pa šele prihodnje leto. Na istočasnem razpustu obeh domov je vztrajala Demokrišćanska stranka, ker računa, da bo na bližnjih volitvah dosegla več glasov kakor na zadnjih. Rok volitev bo določila vlada na svoji nocojšnji seji.

Popolne je vlada sklenila, da bodo volitve v zbornico in senat 25. maja. Volilnih upravičencev bo nad 32,5 milijona. Na volitvah bodo sodelovale v glavnem tri politične skupine: levica (komunisti in socialisti), meščanski center (demokristjani, republikanci, socialni demokrati in delno liberali) ter desnica (neofašisti in dve monarhistični stranki).

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 18. marca 1958.
Grebni visokega zračnega pritiska nad Alpami in Balkanom slabi. Nad zahodnim Sredozemljem pa se zadržuje področje nizkega zračnega pritiska, ki ne bo bistveno vplivalo na vreme pri nas.
Precej oblačno. Najnižje nočne temperature med -3 in -7, v Primorju okoli 3, najvišje do 5 stopinj

ki je privedla Mošo Pijada v delavsko gibanje. Ze kot gimnazijec je začel prebirati socialistične brošure, za šestnajsti rojstni dan pa si je sam podaril Marxov Kapital v nemškem jeziku. Po končanih gimnazijskih študijah je študiral slikarstvo v tujini, pozneje pa je bil v Ohridu učitelj risanja in urejal je nacionalistično glasilo »Piemont«. Med prvo svetovno vojno in po Oktobrski revoluciji, ki je vrgla novo luč na vse odnose na svetu, je moral mladi nacionalist Moša Pijade začutiti globok prepad med svojimi romantičnimi sanjami in trdno stvarnostjo stare Jugoslavije. Med članki, ki jih je napisal tik po vojni, najdemo tudi pretresljiv članek, v katerem načena vprašanje odgovornosti za usodo 27.000 srbskih rekrutov, ki so jih prepustili njihovi usodi, da so umrli v albanjskih gorah.

Od trenutka, ko se je vključil v Partijo, je Moša Pijade za zmerom povezal svojo osebnost usodo z bojem delavskega razreda v prepričanju, da lahko samo delavski razred uresniči ideale njegove mladosti ter reši delovne ljudi zatiranja in izkoriščanja. Vsa leta po prvi svetovni vojni je bila dejavnost Moše Pijade izredno bogata in plodna. Leta 1925 jo je pretrgala arcaja. Buržoazija je z nasiljem in terorjem delno zadušila boj delavskega razreda, ni ga pa mogla zatreti. Takrat so vsi napredni ljudje čutili potrebo po glasilu, ki bi bilo namenjeno ne samo članom Komunistične partije, marveč tudi širšim množicam delovnih ljudi. Po sklepu CK Partije je Moša Pijade organiziral ilegalno tiskarno, v kateri so tiskali partijske publikacije in ilegalno glasilo »Komunistična revija« (Nadaljevanje na 2. strani)

Naš gospodarski razvoj terja
čim boljše strokovno kvalificirane proizvajalce in tehnične kadre

V nedeljo sta na predvolilnem zborovanju v Skoplju, ki se ga je udeležilo več kot 130.000 ljudi, govorila Aleksander Ranković in Lazar Koliševski

Skoplje, 17. marca (Tanjug). — Na Trgu maršala Tita v Skoplju je bilo včeraj veliko predvolilno zborovanje, na katerem se je zbralo nad 130.000 prebivalcev Skoplja in bližnjih krajev. Na zborovanju sta govorila podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković in predsednik Narodnega sobranja Makedonije Lazar Koliševski.

Aleksander Ranković je med drugim govoril tudi o vprašanju strokovnih kadrov, ki je zelo važno za razvoj našega gospodarstva. Zda, ko je naša industrija dosegla relativno visoko tehnično raven in ko uveljavljamo mehanizacijo kmetijstva, je čedalje bolj čutili potrebo po strokovno kvalificiranih proizvajalcih in tehničnih kadrih. Nadaljnji razvoj našega gospodarstva v celoti je zato v veliki meri odvisen od tega, ali bomo zares posvetili vso potrebno pozornost hitrejšemu in boljše izobraževanju kadrov. Zlasti razvoj kmetijstva terja znatno več kvalificiranih delavcev in kmetijskih strokovnjakov.

Povojni razvoj šolstva pri nas je bil res zelo nagel. V primerjavi z letom 1938/39 se je število učencev vseh šol povečalo v letu 1955/56 za 43%. Toda pomanjkljivost dosedanjega razvoja šolstva je bila v tem, da je povečanje števila strokovnih šol, šol za kvalificirane delavce in izobraževanje odraslih zaostajalo ne le za potrebami našega gospodarskega razvoja, marveč tudi glede na povečanje števila drugih vrst šol. V letih pospešene industrializacije dežele smo res dosegli pomembne uspehe tudi glede strokovne vzgoje kadrov v gospodarstvu, toda v nekaj prvih letih po prehodu na novi gospodarski sistem, vse dokler niso bili ustanovljeni skladi za kadre v gospodarstvu, je bila občutno zanemarjena skrb za strokovno izobraževanje kadrov v gospodarstvu.

Neogibno je, da sistem izobraževanja čim bolj prilagodimo zahtevam našega gospodarskega in družbenega razvoja tako, da se struktura šolanja spremeni v korist tistih šol, ki so našemu gospodarstvu nujno potrebne. S perspektivnim planom je predvideno, da se bo postopno spremenila struktura šolanja tako, da se bo povečalo število učencev v

analog in da je bil tako nagel napredk našega gospodarstva lahko dosežen samo s skupnimi napor delavcev v proizvodnji in tehničnih strokovnjakov.

Predsednik Narodnega sobranja Makedonije Lazar Koliševski je govoril o boju makedonskega naroda za ohranitev svojega materinega jezika in nacionalne kulture in o doseženih uspehih na področju prosvete in kulture v Makedoniji. Število nižjih in srednjih šol se je povečalo od 910 s 110.000 učenci v letu 1939 na 1786 šol z malone 240.000 učenci, število vzgojiteljev pa se je povečalo od 2000 na 7100. Leta 1939 je imelo Skoplje 150 študentov, zdaj pa študira na raznih fakultetah skopske univerze skoraj 6000 rednih študentov, profesorjev pa je nad 300. Ljudje v mestih in vaseh prebero vsako leto nad milijon knjig in časopisov. V

kratkem bo sestavljen tudi prvi slovar makedonskega knjižnega jezika, ki bo imel okrog 40.000 besed. Ustanovljenih je bilo veliko število kulturnih ustanov, gledališč, muzejev, knjižnic, delavskih in ljudskih univerz itd. V zadnjih letih je dobila Makedonija okrog 2500 strokovnjakov s fakultetno in 15.000 s srednjo izobrazbo.

Lazar Koliševski je nato govoril o perspektivnem planu gospodarskega razvoja Makedonije. Družbeni bruto proizvod v republiki se je povečal vsako leto za 9,5%. Do leta 1961 bo treba urediti številne naloge, predvsem bo treba doseči boljše izkoriščanje zmogljivosti v industriji in kmetijstvu. Kar se tiče investicij, je izmed skupno 151 milijard dinarjev namenjenih za razvoj gospodarstva 110 milijard. Povečale se bodo investicije v kmetijstvu in prometu.

MOGOČEN ODMEV PREDSEDNIKOVEGA GOVORA

PRESOJA SVETOVNEGA DOGAJANJA

ki je napravila globok vtis po vsem svetu

Beograd, 17. marca (Tanjug). Svetovne agencije, tuje radijske postaje in tisk so zelo obširno povzeli včerajšnji govor predsednika Tita. Posebno pozornost je tisk v tujini posvetil izjavam predsednika Tita o mednarodnem položaju in zunanji politiki Jugoslavije.

Agencija »Reuter« je povzela v obširnem poročilu iz Beograda predsednikove izjave o razgovorih najvišjih predstavnikov Vzhoda in Zahoda in o tem, da bi bilo zaželeno sodelovanje izvenblokovskih dežel na teh razgovorih. »Reuter« zaključuje svoje poročilo s krajšim citiranjem ostalih izjav predsednika Tita o jugoslovanski zunanji politiki.

Tudi agencija AFP je v obširnih izvlečkih povzela govor predsednika Tita, o katerem pravi, da je bil njegov »najpomembnejši politični govor v zadnjih 15 mesecih«. Agencija zlasti obširno poroča o predsednikovi oceni sedanjega mednarodnega položaja in o zaskrbljenosti, ki jo je izrazil spričo položaja v Indoneziji in na Bližnjem vzhodu. V kronološkem redu navaja predsednikove izjave o sovjetskih predlo-

gih za konferenco na najvišji ravni, o položaju v Alžiriji in Tuniziji, o stališču Jugoslavije glede sredozemske zveze ter o odnosih Jugoslavije z deželami Vzhoda in Zahoda. »Maršal Tito«, je rečeno v poročilu francoske agencije, »je izrazil zadovoljstvo spričo dobrih stikov z Vzhodom in Zahodom. Stiki s Francijo so se skali zaradi afere s Slovenijo. Tito je izrazil željo Jugoslavije, da bi ohranila dobre stike s Francijo in svoje simpatije do francoskega naroda.«

Ameriška agencija »Associated Press« na prvem mestu opozarja na izjave predsednika o položaju v Indoneziji in citira njegove besede o francoskem predlogu, da bi ustanovili sredozemsko zvezo, in o predlogih SZ za konferenco na najvišji ravni.

Zahodnonemška agencija DPA objavlja predvsem dele predsednikovega govora o mednarodnem položaju in o predlogih za državniško razorožitveno konferenco. Na koncu objavlja daljše izvlečke iz predsednikovega govora o notranjem položaju Jugoslavije.

Tuje radijske postaje so povzlele izvlečke iz govora predsednika Tita že v več včerajšnjih izdajah. Radio Moskva je navajal izjave o konferenci najvišjih predstavnikov in Titovo oceno sovjetskih predlogov. Navajal je tudi njegove izjave v korist načrta Rapackega. Britanska radijska postaja je opozorila na izjavo predsednika Tita o stališču Jugoslavije nasproti sodelovanju izvenblokovskih dežel na državniški konferenci in o stikih med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Izvlečke iz predsednikovega govora so objavile tudi ameriška, italijanska, poljska, avstrijska in madžarska radijska postaja.

Veliko pozornost so posvetili predsednikovemu govoru tudi tuji časniki, ki so približni danes na prvih straneh obširna poročila. Vsi so v krajših ali daljših izvlečkih povzeli predsednikov govor. O govoru predsednika Tita obširno poroča prav tako tudi indijski, poljski, italijanski, grški, francoski, zahodnonemški ter arabski tisk.

Veleposlanik Hočevar
pri Deju

Bukarešta, 17. marca (Tanjug). Prvi sekretar Delavske partije Romunije Georgi Georgiu Dej je danes sprejel novega jugoslovanskega veleposlanika v Bukarešti dr. Franca Hočevarja in se z njim dalj časa razgovarjal.

Predsednik Tito je minulo nedeljo govoril na velikem predvolilnem zborovanju v Beogradu, ki se ga je udeležilo blizu 300.000 ljudi

Naša nova industrija, hidrocentrale, tovarne, železniške proge in mnogi drugi objekti so čvrsta podlaga za nadaljnjo preobrazbo naše domovine v deželo z močno industrijo in naprednim kmetijstvom

(iz Proglasa SZDL Jugoslavije)

Naši kandidati

Nekatere misli iz pogovorov s tovarišicami in tovariši, ki kandidirajo v Zvezno in Republiško ljudsko skupščino

SLAVA FALETIC
kandidat za Republiški zbor proizvajalcev v Celju

»Na predvolilnih sestankih v celjskih podjetjih smo mimo drugega največ razpravljali o rekonstrukcijah. Tu so se že pokazale osnove, kaj vse bo moč napraviti že letos. V mnogih podjetjih so obravnavali predvsem to, da je nujno perspektivne načrte podjetij prilagoditi investiranju iz lastnih sredstev. Nova delitev dohodka daje podjetjem v tem oziru večje možnosti.«

TINE RAVNIKAR
kandidat za Republiški zbor proizvajalcev v Novi Gorici

»Pomanjkanje srednje- in visokokvalificiranega strokovnega kadra je osnovni vzrok prepočasnega gospodarskega razvoja teh krajev. Nikjer v Sloveniji ni ta problem tako pereč kakor prav v Primorju. Še tisto malo strokovnjakov, ki so ob priključitvi bili v teh krajih, se je pozneje preselilo v notranjost države. Namesto, da bi poskušali čimprej nadoknaditi zamujeno in začeli sistematično vzgajati domače kadre, so to važno nalogo vse doslej močno zanemarjali.«

IVAN HORVAT
kandidat za Republiški zbor v Beltincih

»Kmetovalci in zadrudniki v beltinski občini se hitro prilagajajo potrebam tržišča in pridelujejo tudi nove kulture, če jih le lahko prodajo. Toda kako so presenečeni, če trgovci v industrijskih krajih odklanjajo njihove ponudbe blaga, in sicer ne zaradi visoke cene, temveč morda prej zaradi prenizke – saj so lani prodajali potrošnikom v Mariboru paradižnik štirikrat dražje, kakor so ga ponujale trgovini nekatere zadrugе beltinske občine, pa ga le ni hotela kupiti. Podobno so doživeli kmetovalci s krompirjem, ki ga sedaj prodajajo po 6 din kilogram, v mestih pa je le obdržal svojo ceno.«

ŠTEFAN ANTALIC

kandidat za Republiški zbor proizvajalcev v murskosoboškem okraju

»Lansko jesen so kmetijske zadrugе v našem okraju sklenile 20 pogodb s člani za pridelovanje pšenice. Večina pogodb je sklenila kmetijska zadruga Murska Sobota, ki ima analizo zemlje skoraj z vsega svojega področja in zato lahko jamči za povečan pridelek. Pogodbe so sklenili predvsem zadrudniki v Rakičanu, Črnolavcih in Kupšincih. Z vsemi pogodbami je zajeto okrog 20 ha pšenice. V okraju sodelujejo kmetijske zadrugе s svojimi člani tudi v drugih proizvodnih panogah. Kmetijski zadrugi Radgona in Apače sta močno razvili ude-

ležbo pri reji živine. Manjše uspehe pa imajo zadrugе tudi na drugih področjih.«

MIROSLAV NAGLIČ
kandidat za Republiški zbor v Lendavi

»Pomanjkanje industrijskih obratov, kjer bi zaposlili večje število delavstva, ustvarja v že tako prenaseljeni lendavski občini velik problem. Gre predvsem za zaposlitev nekvalificirane delovne sile, ki leto za letom odhaja na sezonsko delo, pozimi pa se vrača na svoje domove. To sezonsko »životarjenje« ima vrsto škodljivih posledic predvsem pri sezoncih samih,

saj nimajo nobene možnosti strokovnega razvoja, razen tega pa delajo le nekaj mesecev na leto.«

LADO BOZIC

kandidat za Republiški zbor v občini Idrija in Cerkno

»Občini Idrija in Cerkno sta izrazito kmetijski ter je torej razvoj kmetijstva važno gospodarsko vprašanje. Z zadoščanjem ugotavljamo v nekaterih vaseh zanimanje in močne težnje ter ponekod tudi že stvarne ukrepe, da bi izboljšali kmetijstvo. Na goratem področju obeh občin so izredno ugodne možnosti za pridelovanje mnogih vrst krompirja, nekaterih povrtin, semen, predvsem pa za rejo mlečne živine v nižinskih ter pitane

govedi v višjih predelih. Na Cerkljanskem pa bi bilo moč razviti intenzivno pridelovanje sadja in jagodičevja.«

SRCE MOŠE PIJADA je bilo polno ljubezni do delovnega človeka

Iz govora predsednika Zvezne ljudske skupščine Petra Stambolića na spominski akademiji ob prvi obletnici smrti Moše Pijada

(Nadaljevanje s 1. strani)

nist. Disciplinirano in brez slehernega pomisleka se je Moša Pijada lotil te težavne naloge. Vse glavno delo je moral opraviti sam.

TUDI V JEČI NI KLONIL

Pozneje je bil obsojen na 20 let težke ječe in to ga je odvrglo od aktivnega dela v Partiji. Oblastneži stare Jugoslavije so hoteli v ječah duhovno in telesno zlomiti komunistične borce. Leta 1936 je bilo samo v Mitrovici kakih 300 obsojenih komunistov. Od 150 delegatov na V. državni konferenci v Zagrebu leta 1940 je bilo 45 obsojenih na težko ječo, 15 pa policijsko aretiranih. Toda kaznilnice so postale šole, v katerih so se partijski kadri učili, idejno usposabljali in kalili, da bi pozneje nadaljevali boj v raznih krajih dežele. V tem boju je imel Moša Pijada veliko vlogo. Bil je med pobudniki proučevanja posameznih področij marksizma, med izdajatelji kaznilniških revij in časnikov. V enem izmed poročil Centralnemu komiteju po prihodu iz mariborskih zaporov tovariš Tito piše o Moši Pijadi: »Ko je prišel v kaznilnico, ni klonil, ni držal rok križem. Videl je, kaj manjka delavskemu razredu Jugoslavije, videl je, da je treba prevajati marksistično literaturo. Delavskemu razredu je bila potrebna marksistična izobrazba, to največje orožje v boju proti buržoaziji.«

Boris Zihner se spominja življenja v zaporih v Mitrovici: »Ponoči, ko je v kotu sobe brlela motna svetilka, ki je morala obvezno goreti, da bi lahko dežurni paznik kontroliral »stanje« v sobi, si lahko videl Mošo skoraj vsak hip, kako sedi za mizo, študira, prevaja in piše. Ob brleči žarnici je delal, spal je kolikor moč malo, običajno je legel k poditku za kake pol ure ali uro. Pred njim so rasli kupi popisanih listov. Delal je brez premore, da bi tovarišem, zbranim za temi stenami, izročil znanstveno misel socializma v njihovem domačem jeziku.«

In še eno važno nalogo je Moša Pijada izpolnjeval v ječi. V srditih frakcijskih bojih, ki so razjedali Partijo od njene ustanovitve do l. 1937, je bil zmerom na liniji borbe za konsolidacijo Partije. Centralni komitej mu je zaupal vodstvo partijske organizacije v kaznilnici in nalogo, da razčisti z

izdajalcem Petkom Miletićem, ki je skrbno zakrinkan za revolucionarno frazeologijo vplival na določeno število poštenih revolucionarnih kadrov v kaznilnici. Ta naloga je bila zelo važna in Moša Pijada jo je vestno izpolnil.

VELIK PRISPEVEK H KREPITVI NOVE LJUDSKE OBLASTI

Med revolucijo je opravil veliko delo, ki je čakalo politično vodstvo osvobodilne borbe. Kot član partijskega vodstva in Vrhovnega štaba je sodeloval v obravnavanju vseh vprašanj vodnje borbe. Delal je zlasti za izgradnjo nove ljudske oblasti, v proučevanju načel, na katerih najloni ta oblast, hkrati pa je praktično organiziral zaledje. Na prvem zasedanju AVNOJ je poročal o organizaciji tega vrhovnega predstavniškega telesa, na drugem zasedanju v Jajcu pa je bil izvoljen za podpredsednika AVNOJ. Od takrat je še z večjo vneto proučeval probleme nove oblasti in osebno prispeval k njeni krepitvi.

Moša Pijada pa ni izpolnjeval samo te naloge. Njegovo pero izkušenega časnika ni nikoli počivalo. Pisal je članke v tisku, sestavljal letake, govoril ljudstvu in borcem, skrbel za njihovo življenje. Kakor med vojno, tako tudi po njej v vsej naši deželi ni bilo borca, ki ne bi poznal imena priljubljene Cika-Janka. Naša javnost dobro pozna ustvarjalno delo Moše Pijada po vojni. Bil je neustrašiv v izgradnji nove zakonodaje, prizadeval si je dati v zakonih ustrezen izraz specifičnim oblikam našega socialističnega razvoja. Vneto je pisal teoretične članke ter govoril v partijskih organizacijah in na zborovanjih. Prišlo je leto 1943, ki je bilo odločilno za naše narode. Takrat se je Moša Pijada z vso vneto in ognjivostjo vključil v boju proti Stalinovemu napadu na našo Partijo in deželo.

OD NJEGA SE BOMO TUDI V PRIHODNOSTI UČILI NEUTRUDLJIVOSTI V DELU

To je samo nekaj najvažnejših podatkov iz široke in plodne dejavnosti Moše Pijada. Vse njegovo veliko delo revolucionarja bo razvidno šele iz obsežnejših življenjskih opisov. Moša Pijada je bil velik po tistem, kar je dobil od Komunistične partije, namreč revolucionarne izkušnje, prekaljenost, neomajnost svojih nazorov in doslednost. Hkrati pa je bil velik po tem, kar je dal Partiji in delavskemu gibanju – svoje iz-

redne sposobnosti, svoje vrline, po katerih je bil tako dobro znan. Od njega so se ljudje učili in se lahko tudi v prihodnje uče neutrudljivosti v delu. Ta strast za delo je izvirala pri njem iz prepričanja, da s tem koristi splošnemu boju. Ko so ga sprejeli za člana Srbske akademije znanosti, je v svojem govoru rekel: »O minulih zaslugah je moč konec koncev govoriti samo, če govorimo o mrtvih, če pa govorimo o živih ljudeh, lahko pričakujemo od njih zmerom samo nove napore, ki bi te zasluge potrjevali do zadnjega trenutka življenja ali do izčrpanja delovne sposobnosti«. In res je znal delati do izčrpanja delovne sposobnosti.

Srce Moše Pijada je bilo polno ljubezni do delovnega človeka. Kjer in kadar je bil, je pomagal ljudem. Enako se je vesellil lastnih kakor uspehov svojih tovarišev in prijateljev. Z osebno prikupljivostjo si je pridobil srca mnogih ljudi. Enako je bil dostopen odraslim in otrokom, ki jih je zelo ljubil. Dolžnost človeka do svojega časa in svojega ljudstva je Moša Pijada najbolje izpolnil kot komunist in kot revolucionar.

Ob prvi obletnici smrti Moše Pijada je bila danes na Malem Kalemegdanu v Beogradu komemoracija, ki so ji med drugim prisostvovali politični in državni voditelji ter predstavniki družbenih in političnih organizacij ter JLA. Na grobnico Moše Pijada so položili vence: generalni sekretar predsednika republike Jože Vilfan in generalpodpoveljnik Miloš Šumonga venec predsednika republike Josipa Broza Tita, član izvršnega komiteja CK ZKJ Edvard Kardelj in član CK ZKJ Cvjetin Mijatović venec CK Zveze komunistov Jugoslavije, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković in član ZIS Moma Marković venec Zveznega izvršnega sveta. Na grob so položili tudi venec Ljudskega odbora Beograda, pokojnikova soproga Lepa Pijada pa je položila družinski venec.

Tudi minule dni številna predvolilna zborovanja

Tudi minule dni so bila številna predvolilna zborovanja, na katerih so govorili znani voditelji političnega in družbenega življenja ter poslanski kandidati.

V Mariboru je zbranim volivcem včeraj govoril predsednik izvršnega sveta LRS, ki tu kandidira za republiški zbor, Boris Kraigher. V Novi Gorici sta imela razgovor z volivci kandidata za Zvezni zbor Karmelo Budihna in kandidat za Republiški zbor Tine Remškar. V Lendavi sta govorila podpredsednik Republiškega izvršnega sveta Viktor Avbelj ter polkovnik JLA tovariš Zaprst. Na velikem osrednjem zborovanju v Zagorju so pred 4000 volivci s tega okraja govorili poslanski kandidati Lidija Šentjura, Jože Kladivar-Leon in Jože Bračun. V Dragatušu pri Črnomlju je imel razgovor z volivci poslanski kandidat za Republiški zbor Niko Šilih. V Trebnjem sta pred več kot sto volivci govorila poslanska kandidata Jože Borš-

nar in ing. Vilma Pirkovič. V Metliki pa je na velikem predvolilnem zborovanju govoril poslanski kandidat za Zvezni zbor Niko Belopavlič, Topilcem mežskih rudnikov in rudarjem na zborovanju v Zerjavu je govoril kandidat za Zvezni zbor proizvajalcev ing. Pavel Benedik. V Javorju in Koprivju sta pred številnimi volivci govorila kandidata za Republiške zbor Ivan Hercog in Peter Tomazin.

Tudi na Gorenjskem je predvolilna dejavnost v polnem razmahu. Samo doslej je bilo že 68 predvolilnih zborovanj, na katerih je govorilo več kot 20 poslanskih kandidatov za republiško in Zvezno ljudsko skupščino. Med mnogimi drugimi kandidati za poslance je govoril v Trzinu članom Zveze borcev kandidat za zveznega poslanca tov. Vinko Hafner. V nedeljo so začeli voliti namornarji, ki so na ladjah širom po tujih morjih. Po nepotrjenih podatkih jih je že predčerašnjim glasovalo okoli 3000.

DNEVNIK

Letna skupščina Zdrženja jugoslovanskih železarn, ki ji prisostvuje tudi predsednik Zvezne industrijske zbornice Todor Vujasinović, se je včeraj začela na Bledu. Udeleženci skupščine so ocenili minulo leto kot prelomno v razvoju naše industrije jekla, saj so ga naše železarne proizvedle več kot milijon ton. V razpravi je bilo največ govora o nalogah, ki jih bodo morale v prihodnjem obdobju reševate železarne.

Vprašanje vzgojiteljev je bilo v ospredju včerajšnje seje Sveta za socialno varstvo LRS. Kaže, da ga bodo morali reševati z nastavitvijo laičnih moči v socialno-varstvenih zavodih in internatih. Svet je obravnaval tudi nekatere spremembe uredbe o podeljevanju denarnih pod-

por žrtvam fašističnega nasilja in njihovim družinam. Razpravljali so še o predlogu Sveta za program UNICEF, ki naj bi zajel razen zdravstvenih ustanov tudi socialno varstveno področje.

V Sarajevu so v nedeljo ponoči obušili močnejši potres, ki je trajal 2 do 3 sekunde. To je v Sarajevu že drugi potres v tem mesecu.

Predsednik Mednarodne astronavične zveze Andrew Haley je odpotoval v Beograd. V naši državi se bo mudil tri dni kot gost astronautov Letalske zveze Jugoslavije.

Več delavske in kmečke mladine v Počitniško zvezo Jugoslavije

Ljubljana, 17. marca. Včeraj dopoldne je bila v Ljubljani tretja redna skupščina Glavnega odbora Počitniške zveze Slovenije. Dasi je še malo znana, šteje Počitniška zveza Jugoslavije blizu 100.000 mladih ljudi, med njimi v Sloveniji nekaj manj kot 20.000 mladincev v 130 družinah, ki so osnovne enote Zveze. Poglavitna prihodnja naloga Zveze je, da pridobi za geslo »Spoznavaj domovino in še bolj jo boš vzljubil« razen šolske tudi čimveč delavske in kmečke mladine.

Kot povsod pa se tudi tu stvari zatikajo pri denarju; Zvezi močno primanjkuje sredstev, zato bo tudi letos privedla posebno loterijo in iskala še druge vire sredstev. Na skupščini pa so prisotni odločno gajali sklep Centralnega odbora v Beogradu, ki je kljub dejstvu, da so mnoga republiška zastopstva nasprotovala, določil da morajo družine prav vsi članarino odvajati višjim organizacijam in jo nato šele posredno dobivajo nazaj v vse premajhnih zneskih.

Številni delavci in uslužbeni, ki so bili upokojeni po 1. aprilu 1952, so razporejeni v enega ali več razredov nižje od tistega razreda, v katerega bi bili razporejeni po strokovni usposobljenosti in delovnem stažu. Pri upokojitvi mnogim niso upoštevali njihove dejanske plače, marveč plačo po tarifnem pravilniku, ki je bila nižja, tako da so razporejeni v nižji pokojninski razred. Po novem zakonu o pokojninah pa je pri razporejanju zavarovancev v razrede upoštevan skupni povprečni mesečni znesek plač, ki jih je dobival upravičene v rednem delovnem času v zadnjih letih pred upokojitvijo.

Upokojenci, katerih dejanska plača v rednem delovnem času je bila višja od zneska po tarifnem pravilniku, lahko zahtevajo, da jih ponovno razporedijo po prejšnjih predpisih s tem, da jim pri tem upoštevajo skupno doseženo plačo s stalnimi dodatki, ki so jih prejeli za delo v rednem času, kot n. pr. dodatki za težko delo, za stalnost, premijski dodatki, dobiček in podobno. V zaslugek niso vsietj prejeli, ki jih je imeli za povračilo stroškov, nadalje dodatki za ločno življenje, za obliko itd.

Po prejšnjih predpisih za spremembo pokojninskega razreda je bil upoštevan povprečni mesečni znesek plače (znesek po tarifnem pravilniku), ki ga je zaslužil delavec ali upokojenec v gospodarstvu v zadnjih treh letih dela. Če je bil zavarovanec po 1. aprilu 1952 v delovnem razmerju manj kot tri leta, je pri priravku

upoštevana njegova plača od 1. aprila 1952 do upokojitve. Tako določen povprečni mesečni znesek plače vpliva na razporeditev.

Upokojenec je razporejen v neposredno višji pokojninski razred, če povprečni mesečni znesek njegovih plač za več kot 20 % presega pokojninsko osnovo tistega razreda, v katerega je bil razporejen po strokovni usposobljenosti in pokojninskem stažu. Če je povprečni znesek mesečnih plač nižji od tistega razreda, v katerega je bil zavarovanec razporejen po strokovni izobrazbi in pokojninskem stažu, mu je določen isti pokojninski razred, katerega osnova je enaka ali nižja od povprečja njegovih plač. Toda v tem primeru upokojenec ne more priti v pokojninski razred, ki je nižji od začetnega razreda, določenega za njegovo kategorijo strokovne izobrazbe.

KDO JE PRISTOJEN ZA DOLČANJE STROKOVNE IZOBRAZBE IN POVPREČNEGA ZASLUŽKA?
Pri prevodi pokojnine na zavarovancev zahtevo je treba v večini primerov ugotoviti, kakšna strokovna izobrazba je potrebna za delovno mesto, kjer je delal pokojnik ali upravičenec, prav tako pa tudi povprečni mesečni znesek plače v razdobju od 1. aprila 1952 do 31. decembra 1957. To lahko ugotovi sam okrajni zavod za socialno zavarovanje, če so v določenem primeru že dokazi o tem ali pa, če upravičenec priloži

V KATERIH PRIMERIH je moč zahtevati popravek pokojnin

zadostne dokaze, tako da lahko zavod na podlagi tega v celoti ugodi njegovi zahtevi.

Če takšnih dokazov ni, upravičenec pa nima zadostnih in verodostojnih dokazov, da bi lahko o njegovi zahtevi sklepal sam okrajni zavod, potem predložijo zahtevo občinskemu ljudskemu odboru, na katerega področju je bil zavarovanec zadnjikrat v delovnem odnosu pred upokojitvijo.

PREDLOŽITEV ZAHTEV PO PREVEDBI

V zahtevi po prevetbi je treba navesti razloge, zaradi katerih zahteva upravičenec popravek v razporeditvi v pokojninski razred, kot tudi število rešitev o prevetbi po službeni dolžnosti. Predložiti je treba tudi dokaze, da izpolnjuje upravičenec pogoje za popravek pokojnine, ki so predpisani po zakonu.

Zahtevo je predložiti okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje, na katerega področju živi upokojenec. Prevredna pokojnina na zahtevo upravičenca mu pripada od 1. januarja letos, če je bila zahteva predložena v roku šesti mesecev po uveljavljanju novega zakona. Ker je začel zakon o pokojninskem zavarovanju veljati 15. decembra lani, je treba zahtevo po prevetbi predložiti do vsehve 15. junija letos. Če kdo prejme zahtevo po tem roku, bo prejel novi pokojnino od prvotnega naslednjega meseca po predložitvi zahteve.

Za kaj gre?

Povojni razvoj materialne in skih in vodikovih bomb na veznanstveno tehnične podlage like daljave. S tem je odpadlo oboroževanje je šel na splošno tudi prejšnje nesorazmerje in skozi tri glavna obdobja in vsa nastalo je ravnovesje. Ameriška ko je na svoj način vplivala na vojaška oporišča in njihova napogajanja o razorožitvi. Glavna membnost so odtehtale na drugi značilnost prvega obdobja je bil ameriški monopol na atomsko bombo ter ostale vrste jedrskega orožja. ZSSR si je prizadevala, da bi svoje dotedanje zaostajanje na atomskem področju, ko ni imela atomske bombe, med drugim nadoknadila s hitrejšim klasičnim oboroževanjem in velikim številom vojakov. Ta materialna razlika je prišla do izraza v pogajanjih o razorožitvi v tem smislu, da so ZDA vztrajale na zmanjšanju količine klasičnega orožja in števila oboroženih sil, v tem ko je ZSSR zahtevala, naj bi prepovedali atomsko bombo.

Drugo obdobje se je začelo v trenutku, ko je ZSSR izdelala atomsko bombo. Kvantitativna prednost ZDA, izražena v številu jedrskih bomb, se je naglo spreminjala, ker je ZSSR tudi po količini orožja čedalje bolj dohitela ZDA. Delna nesorazmerje je v korist ZDA in v škodo ZSSR pa je bilo v tako imenovanem zemljepisnem čimolju, v dejstvu, da so ZDA zgradile sistem vojaških oporišč okrog Sovjetske zveze. V pogajanjih o razorožitvi je ZSSR zahtevala opustitev vojaških oporišč na tujih tleh, v tem ko so ZDA to odločno odklanjale, da ne bi izgubile svoje vojaške prednosti pred ZSSR.

Razvoj je prišel v tretje obdobje v trenutku, ko je ZSSR izdelala medcelinsko raketo, torej sredstvo za prenašanje atom-

Logični sklep naj bi bil, da je v sedanjih razmerah prazna misel, da je možna dokončna vojaška premoč in drugi, da je že skrajni čas, da bi sporazumno opustili jedrske bombe, kakor tudi sredstva za njihovo izstreljevanje — vojaška oporišča in naprave za izstreljevanje raket.

Zal na torišču političnega obravnavanja razorožitve po inerciji še zmerom delujejo stari nazori, ki nočejo priznati potrebe po izenačenju, po medsebojnem popuščanju, po kompromisih in sporazumevanju. Takšni nazori so prišli do izraza tudi v nekaterih zahodnih komentarjih o zadnjih sovjetskih predlogih. Sovjetski vladi na Zahodu očitajo, da zahteva razen prepovedi uporabe prostora v vesolju v vojna namene tudi opustitev vojaških oporišč na ozemlju drugih dežel. V omenjenih komentarjih je izražena naslednja formula: medcelinske rakete je treba takoj prepovedati, v vojaška oporišča pa naj nihče ne dreza.

Takšna formula seveda načelno vprašanje, za kaj pravzaprav gre, ali za razorožitve, ali za to, da bi eni ali drugi dosegli vojaško premoč? Če odkrito žele razorožitev, tedaj ni moč zanikati, da je bistvo problema v tem, da se odpovedo jedrskemu orožju in vsem sredstvom za izstreljevanje tega uničevalnega orožja.

Razpoke v koaliciji spričo napak v Severni Afriki

DOZOREVAJOČI POGOJI VLADNE KOALICIJE V FRANCIJI?

Pariz, 17. marca (Tanjug). — Sestanek vodilnih organov treh glavnih koalicijskih strank in delne parlamentarne volitve v Parizu so pokazali, da se trenja med vladno večino zaostrejo.

Ponovno zadržilo

Washington, 17. marca (AP). Sovjetski veleposlanik v ZDA Menšikov je sinoči v razgovoru s srednjeolci, ki ga je oddajala vsa ameriška televizija, izjavil, da

bi prvi sekretar CK KPSZ prišel v ZDA in se sestal z Eisenhowerjem, če bi bil povabljen.

Na kongresu desničarske stranke neodvisnih in kmetov, na sestanku izvršnega biroja Ljudsko-republikanskega gibanja in v nacionalnem svetu Socialistične stranke so včeraj obravnavali bližnje pokrajinske volitve ter ukrepali o samostojnem nastopu teh glavnih strank vzlic bojznosti, ki je prevladovala na vseh teh sestankih, da bi se utegnili levičarska enotnost povečati.

Generalni sekretar klerikalnega Ljudsko republikanskega gibanja De Mathon, katerega vodstvo se je sestalo sinoči, je opozoril na hudo nevarnost, da bodo na levičarstvu Ljudske fronte socialistov in komunistov spričo "dosedanji napak vlade ter politiska desnice in fašističnih elementov". V nasprotju s svojimi sodelavci v vladi — socialisti in desničarji — so klerikalci edini sprejeli resolucijo, v kateri priporočajo svojim organizacijam sodelovanje vseh nacionalnih strank, da bi se vlada okrepila in "nevarna kriza" preprečila. Na sestanku socialistov so se razdelili v dve struji. Večina je za sodelovanje v sedanjih volitvah, "negotovosti republikanskega režima v primeru novih kriz", manjšina pa za "totalno revizijo" strankne politike in njenega popuščanja desnici.

Sudanska politika

Kairo, 17. marca (Tanjug). Sudani se ne bo pridružil nobenemu vojaškemu bloku, pa tudi nobeni skupini v arabskem svetu, sodeloval pa bo z vsemi in si prizadeval, da bi med vsemi arabskimi deželami prišlo do "pomiritve". To so objavili sinoči po sestanku predstavnikov vladajoče stranke Umma in stranke Saab, ki bosta bržčas glavni podpornici nove vlade.

Politični krogi napovedujejo, da bodo ta načela potrjena tudi v uradnem poročilu, brž ko bo sestavljena nova vlada. Prepričani so, da jo bo sestavil dosedanji ministrski predsednik Abdulah Kalil.

Parlament bo izvolil tudi prvega predsednika republike. Za zdaj omenjajo kot najresnejšega kandidata Al Mahdija.

Pošne zveze z Madžarsko

Beograd, 17. marca (Tanjug). V Beograd je davi prispela delegacija madžarskega ministrstva za promet in zveze, ki se bo z delegati našega sekretariata za promet in zveze ter Generalne direkcije PTT pogajala za sporazum o poštnih zvezah med obema deželama. Delegacijo vodi prometni minister Istvan Kos. Pogajanja so se začela že danes.

Bulgarsko pismo

London, 17. marca (Tanjug). — Sovjetski veleposlanik v Londonu Malik je bil danes pri predsedniku vlade Macmillanu. O sestanku niso objavili nobenega poročila, opazovali pa menijo, da je Malik izročil Macmillanu pismo ministrskega predsednika Bulgarskega, nanašajoče se na konferenco na najvišji ravni. Tu pravijo, da je Malik že prej osebno izročal predsedniku britanske vlade podobna pisma.

Zaostritev krize v stikih med strankami vladne koalicije je sad majave vladne politike spričo nepredvidenih posledic vojne z Alžirji tako na političnem kakor tudi na socialnem in gospodarskem torišču. Zaradi zaostritve stikov s Tunizijo, bombardiranja Sakieta, zlasti pa zaradi policijskih izredov sredi prejšnjega tedna, ki so jih izkoristili fašistični elementi v zbornici, so dozoreli pogoji za začetek politične krize vlade. Včerašnje dopolnilne parlamentarne volitve v Parizu so bile "uvodna preizkušnja" razmerja sil vladnih strank, ki so vzlic vztrajanju predsednika vlade stopile pred volivce s samostojnimi kandidati.

Britanski načrti

Vlada pogojno za separaten sporazum z Moskvo o opustitvi jedrskih eksplozij, laburisti za nevtralizacijo Srednje Evrope

London, 17. marca (AP). Vlada je sporočila vladam dežel v Atlantski zvezi, da je Britanija pripravljena skleniti separaten sporazum s Sovjetsko zvezo o opustitvi poskusnih jedrskih eksplozij. Pogoj pa je, da lahko London računa s tem, da bodo ZDA Britaniji posredovale svoje tajne podatke o atomskem orožju in ji dobavile jedrsko orožje, ko bo ameriški Kongres ukinil ali spreminjal zakon, ki to prepoveduje.

V izjavi, ki jo je dal sodelavcu "New York Timesa", je vodja britanske Laburistične stranke Hugh Gaitskell rekel, da bi utegnili bodoča laburistična vlada revidirati britanske zunanje obvez-

Italijanski zadržniki na obisku v Beogradu

Beograd, 17. marca (Tanjug). Italijanska združena delegacija, v kateri so član izvršnega komiteja Italijanske Zdržne zveze Giuseppe Banchieri, senator Riccardo Ravagnan, član sekretariata Združenja kmetijskih zadrug dr. Lino Gisani in direktor "Intercoopa" Carmine Faggella, ki se mudi v Beogradu, je bila danes dopolnena v naši Glavni zadrugi zvezi. V štiriurnem razgovoru s predsednikom Paškom Romcem in drugimi člani predsedstva so se gostje zanimali predvsem za socialistično preobrazbo vasi pri nas in vlogu naših kmetijskih zadrug ter za sistem upravljanja zadrug.

Jutri bodo Italijanski zadržniki nadaljevali razgovore z našimi zadržnimi voditelji o razširjeni sodelovanju in izmenjavi zadržniških izkušenj obeh dežel ter o možnostih gospodarske menjave med obojimi zadržnimi organizacijami.

džarske iz Varšavske zveze, še predj pa naj bi se umaknile tujecete z ozemlja teh dežel.

Po vzorih — izpred 19. stol.

V stari baziliki v Kölnu je bila ondan ceremonija, ki je imela pravočrt "državniški značaj". Glavna oseba je bil kancler Adenauer, ki so ga vpričo "vitezov" starega katoliškega "Nemškega reda", ki se oblačijo v bele plašče z velikimi rdečimi križi, odeli v tak križarski plašč in mu obesili križ okrog vratu ter ga tako "ustoličili" za svojega dvanajstega "častnega viteza". Srednjeveško mistiko ceremonije so kazili je sodobni žarometi, brneče televizijske in filmske kamere. Zmeraj radovedno občinstvo si je potem po televiziji, v kinematografih in časnikih ogledovalo križarskega kanclerja.

Kot je povedal kardinal na ceremoniji, so častni vitezi Nemškega reda "dolžni celiti rane, ki jih je zadala vojna nemškemu narodu" ter si "pridobivati zasluge za širjenje idej krščanskega Zahoda". V vsakdanji politični govorici so to ideje protikomunističnega klerikalizma.

"Nemški red" je bil ustanovljen nekako v začetku XII. stoletja. Neki častnik pripoveduje zdaj o njegovih vzornih državni tvorbi, iz katere je pozneje nastala pruska država, ter o "kulturnem poslanstvu", ki ga je red imel v kolonizaciji Vzhodne Evrope. Pred 140 leti je Napoleon red razpustil. Zdaj pa ga je klerikalizem začel spet oživljati s svojevrstnimi gesli "demokracije in krščanskega Zahoda". In red se na vse kriplje trudi, da bi si zagotovil mesto v zahodnonemški javnosti. Tudi tokrat ni šlo le za to, da je "visoki mojster" reda blagoslovil in ustoličil Adenauerja. Tudi stari kancler je pomagal obuditi ta meniški red ter njegovo ideologijo "krščanskega Zahoda".

Hugh Gaitskell

nosti, vendar pa ne bi sprožila nobene enostranske akcije. O mednarodnih problemih nasploh, je dejal, da je nemško vprašanje po njegovem mnenju takšno, da bi moralo priti na dnevni red konference na najvišji ravni, kar pa ni, da bi moralo biti tudi pogoj za sklicanje takega sestanka. Laburistična stranka meni, da je konferenca ministrskih predsednikov nujno. Velika Britanija bi lahko zboljšala mednarodno vzdušje, če bi za določeno obdobje sama opustila britanske atomske poskuse.

Na koncu je Gaitskell pojasnil svoj pet točk obsegajoči načrt, ki naj bi prispel k zboljšanju položaja v Evropi. Gaitskellov načrt določa med drugim umik Zahodne Nemčije iz Atlantske ter Poljske, Češkoslovaške in Ma-

PEREČI SODOBNI VPRAŠANJA NA POLJSKEM

RACIONALNA RAZDELITEV delovne sile in zaposlitev žensk

(Od našega stalnega dopisnika)

Varšava, 17. marca. Na Poljskem že dalj časa razpravljajo o domači zaposlenosti, brezposelnosti in brezposelnosti. Posebno pozornost posvečajo tem vprašanjem v zadnjih dneh, po objavi resolucije XI. plenuma CK ZPPD, ki med drugim obravnava tudi vprašanje presežka delovne sile v številnih velikih industrijskih podjetjih. Razen tega so bile po plenumu ustanovljene tudi posebne komisije, ki v podjetjih že raziskujejo, kolikšen je dejanski presežek in kako bi ga odpravili.

Sedanji položaj narekuje nujno in premišljeno redukcijo delovne sile tako v industrijskih

podjetjih kot tudi v upravi. So dajo, da je ta presežek nastal delno zaradi centralizma, delno pa zaradi naglega razvoja industrije, ki zaposluje več nekvalificirane namesto manj kvalificirane delovne sile. Iz tega zdaj izvira mnogo problemov v podjetjih, ki niso samo produkcijske narave.

Z razčlenbo statističnih podatkov pa so prišli do drugačnega sklepa: v celoti gledano na Poljskem ni skrbi zbujačega presežka delovne sile, marveč gre celo za pomanjkanje delovne sile. To, kar imenujejo presežek, je dejansko samo neenakomerna razdelitev. Na eni strani so n. pr. na Poljskem registrirali okrog

50.000 brezposelnih, na drugi pa je okrog 55.000 prostih delovnih mest. Vprašanje, s katerim se ukvarjajo že več let, je zaposlitev žensk. Brezposelnih žensk je zdaj okrog 33.000, prostih delovnih mest zanje pa je mnogo manj. Na vsakega moškega, ki sam išče zaposlitev, pride namreč 2,6 prostih delovnih mest, na žensko pa le 0,3 %.

In naposled računajo, da se bo leta 1958 povečalo število novih zaposlitev za okrog 106.000, in sicer v trgovini za 25.000, v prometu za 17.000, v komunalnih ustanovah 6500, v kulturno-prosvetnih in socialnih ustanovah za okrog 40.000. Sklepajo torej, da se ni bati brezposelnosti, gre pa za to, na kakšen način pripraviti ljudi do tega, da bodo iskali delo tam, kjer jih čaka, kajti v zahodnih in severozahodnih vojvodstvih je n. pr. pomanjkanje delovne sile prav pereče. V kmetijstvu manjka okrog 52.000 bodisi stalnih, bodisi sezonskih delavcev. Primanjkuje jih tudi v gozdarstvu, prometu in drugod. Da bi zagotovili potrebno število delavcev v podjetjih, ki nimajo dovolj delovne sile, pripravljajo zdaj ministrstvo za delo odlok o premeščanju delavcev iz podjetij, v katerih je treba reducirati presežek — v podjetja, kjer so potrebni.

D. Jovanović

KONČNO USPEH TUDI Z "VANGUARDOM"

Četrti satelit na poti okrog zemlje

Satelit so izstrelili včeraj popoldne z oporišča na Cape Canaveralu, tehta pa le poldrugi kilogram

Washington, 17. marca (AP). Mornariško poveljstvo je objavilo, da so danes na Cape Canaveralu s tridelno raketo tipa "Vanguard" izstrelili drugi ameriški umetni satelit. Satelit se je nad zemeljsko atmosfero ločil od zadnjega dela rakete. Raketo s satelitom so izstrelili ob 13.17 in v lepem vremenu se je dvigala navpično deset sekund ter puščala za seboj sled belega dima. To je bil danes že tretji poskus, da bi izstrelili tridelno raketo "Vanguard". Oba prejšnja poskusa so v zadnjem trenutku odgodili.

Predsednik Eisenhower je izjavil, da se je novi umetni satelit usmeril na pot okrog Zemlje. Pripomnil je, da bodo ZDA, preden bodo v geofizikalnem letu začele izpolnjevati svoj program izstreljevanja umetnih satelitov, napravile še nekaj posebnih poskusov.

Direktor projekta "Vanguard"

dr. John Hagen pa je novinarjem izjavil, da bo novi satelit krožil okrog Zemlje bržčas 5 do 10 let. Po prvih podatkih znašajo njegova hitrost od 29.000 do 36.500 kilometrov na uro, tako da potrebuje za pot okrog Zemlje 135 minut. Najbolj oddaljena točka njegove poti okrog Zemlje (apogej) je 4000 km daleč od Zemlje, najbližja (perigej) pa kakih 650 km.

Novi satelit tehta poldrugi kilogram in meri v premeru kakih 16,50 cm. Z daljnogledom ga ne bo moč videti razen v izredno ugodnih pogojih. Okrog Zemlje kroži tudi zadnji del rakete "Vanguard", ki ga bo morda laže opaziti. Ta ima obliko valja s premerom kakih 50 cm. Skupaj s tem delom rakete je tehtal satelit kakih 22 kg. Hagen je izjavil, da bodo ZDA zdaj poskusile izstreliti večji satelit za znanstvene raziskave, opremljen s vsemi potrebnimi instrumenti.

Pogled na Kartum

PISMO Z DUNAJA

13. marec 1938

(Nadaljevanje in konec)

Ob štiri popoldne Schuschnigg odstopi. Predsednik republike, Miklas razpusti vlado, a Seiss-Inquarta noče imenovati za kanclerja.

Interregnum. SA in SS patrolirata po dunajskih ulicah.

Zvečer zahteva Goering, naj Seiss-Inquart še nadalje ostane notranji minister. Ob osmih zvečer govori Schuschnigg po radiu: "Nemčija je postavila ultimatum, pred vrati je okupacija."

Ob pol devetih zvečer podpiše Hitler s svinčnikom napisano odredbo:

1. Ultimatum avstrijski vladi ni izpolnjen.

2. Nemške čete vkorakajo v Avstrijo 12. marca jutraj.

Ob devetih zvečer telefonira Goering Seiss-Inquartu: "Pošljite uradni telegram, v katerem zahtevate vkorakanje nemških čet."

12. marca ob enih jutraj: nemške čete na avstrijskih tleh.

Ob enajstih dopoldne: Hitler v svojem rojstnem kraju, gornjeavstrijskem Braunau.

13. marca: proglašitev "Auschlussa".

15. marca: Hitler govori na Trgu junakov na Dunaju.

10. aprila: "volitve" za ali proti priključitvi. Rezultat: 99,73 % za priključitev.

Taka je kronologija avstrijske tragedije. Malokateri dogodek je moč tako natančno rekonstruirati. Ohranili so se vsi dokumenti, celo Hitlerjev s svinčnikom napisani ukaz o okupaciji.

Ze na procesu v Nürnbergu se je pojavilo vprašanje, kako je treba kvalificirati 13. marec v smislu mednarodnega prava: ali je bila Avstrija okupirana ali priključena? Ali je bila Avstrija napadena ali pa je privolila v združitve z Nemčijo? Spričo navedenih dogodkov in dokumentov je bil zaključek: Avstrija je bila okupirana.

Vendar pa ne gre prezreti, kako so se v tistih odločilnih trenutkih obnašali avstrijski voditelji, predvsem Schuschnigg in Miklas. Njihova reakcija in odločitve so bile take, da so v mnogočem otežile povojni položaj Avstrije glede odnosa do zmagovalcev. Avstrijska vlada takrat zaradi svoje neodločnosti ni preprečila svetovne vojne in je tudi ni vsaj odložila. Vsekakor bi drugačno ravnanje spremenilo pozicije Avstrije po vojni.

V Avstriji namreč nikakor ni vladalo razpoloženje, na kakršnega bi lahko sklepali po rezultatih "plebiscita" 10. aprila 1938. 75.000 do zob oboroženih mož avstrijske vojske bi se lahko upiralo nemškemu navalu vsaj tako dolgo, da bi bile zahodne sile prisiljene izjaviti konsekvence. Večina Avstrijev je bila pripravljena za vojno. Generali so samo čakali na ukaz z Ballhausplatzja. Se 13. marca so se zbirale po dunajskih predmestjih skupine delavcev, ki so zahtevali orožje in so vzklikali Avstriji. Nekateri liberalnejši Schuschniggovi ljudje so našli stike s socialisti in so pripravljali neke vrste koalicijsko vlado, ki bi se uprla Hitlerju. Hitler je izkoristil

Schuschniggovo neodločnost. Schuschnigg se je v svoji zaslepljenosti naslanjal na Mussolinija in je od njega pričakoval — pomoči. Prav tako je odpovedal Miklas, ko je v odločilnem trenutku razpustil vlado. Odigrala sta podobno vlogo kot Hacha v Pragi leto dni kasneje...

Ko bi bilo prišlo do nameravanega plebiscita 13. marca, bi bili nacisti dobili največ 40 % glasov. V tem so si edini vsi zgodovinarji. Mesec dni kasneje so dobili več kot 99 %. Toda te volitve so bile klasična "volilna goljufija". Avstrijci so se morali spriznati z dovršenim dejstvom. Zato bi se bili tudi v svobodnejšem okolju izrekli za "Anschluss". Odločala sta strah pred SA-jevskim nasiljem in navdušenje spričo ekonomskih sprememb, ki jih je Hitler čez noč napravil v Avstriji. In potem se je začelo: antisemitski pogromi, deportacije, koncentracijska taborišča, vojna in prve žrtve, bombardiranja. Strah in navdušenje sta zamenjala obup in sovraštvo.

Natanko dvajset let po 13. marcu se je sedanji avstrijski kancler odpravil na pot, da sedanjemu nemškemu kanclerju izkaže čast in mu asistira pri njegovem imenovanju za častnega viteza katoliškega "Nemškega reda". Pred dvajsetimi leti je takratni nemški kancler dal zapreti takratnega avstrijskega kanclerja.

Trinajst let po osvoboditvi Avstrije (ali pa je bil to odep od Nemčije?), 13. marca 1958, so na Trgu junakov vzdali skromno ploščo v spomin na žrtve nacistične agresije. To je do zdaj edina oddolžitev Avstrije spominu tistih posameznikov, ki so se takrat, pred dvajsetimi leti, uprli stihiji in dali svoja življenja za avstrijsko idejo.

Slavko Fras

Majhna občina - velik zagon

V kmetijstvu so v občini Šmarje pri Jelšah že napravili korak iz zaostalosti - Letos bodo urejali predelovalne obrate, zbiralno vinsko klet, mlekarški obrat itd. - V šmarsko tekstilno tovarno pa bodo montirali nove stroje - Tako bodo poskrbeli za zaslužek odvišne delovne sile

Pokrajšina, rahlo valovita, pokrita z bukovjem, s sadovnjaki in vinogradi, ki se kot vznesena melodija zgublja proti Panoniji, je na Šmarskem. Od Sentvidca, ki se blizu Rinfrika naslanja ob Južno železnico, preko gozdnatega Vinskega vrha, se zvrtni v Šmarsko kotlino, kjer se je vgnezdil prijazen trg, sedež občine, Šmarje pri Jelšah in splozi s prostranimi polji in travniki ob Mešinjčici proti Idljiškemu trgu Podčetrtku, kjer se z rečico Sotlo v rahlih valovih poljublja z Zagorskim gričevjem in se sunkovito vzpne v vinorodne virštanjske strmine. Prebivalci so kmetje, vezani na zemljo z ljubeznijo. Stoletja so z znojem gnojili sadovnjake, vinograde in polja. Zemlja je bila vselej spokojna, kot bi bila trudna in gole roke so težko izkrmale iz nje kruh. Zdjaj je videti, da se zemlja tudi na šmarskem draml in dramljo jo ljudje, ki se slednjič budijo iz globokega sna zaostalosti.

vrha bil republiški rekord z 81 stoti hektarskega donosa in KZ Pristava je bila povprečno v republiškem merilu najboljša s 44 stoti donosa.

Občinska trojka, kot imenujejo ljudje predsednika, tajnika in predsednika za gospodarstvo, se z vsemi razpoložljivimi sredstvi bi je za izgradnjo predelovalnih obratov, ki jih bodo gradili skupno s Kmetijsko-poslovno proizvajalno zvezo. V Meštinju že rastejo temelji modernega avtomatičnega valjčnega mlina, ki bo kmalu zaamenjal zapuščene rečne mline ob Sotli, ki še počasno skripajo in je njihova proizvodnja venomer odvisna od muhavosti zadržane rečice. Pod Virštanjem bo v tekočem letu zrasla velika zbiralna vinska klet, ki bo lahko sprejela v negovanje pridelek obširnega obsoletskega in kozjanskega področja ter bo priznanemu virštanju še bolj dvignila sloves in prodajno vrednost. V Šmarju pa se širi moderen mlekarški obrat ter Šmarska tekstilna tovarna, v katero so pravkar montirali najnovejšo stroje ter jo uredili z vsemi klimatskimi in higienskimi napravami. Tudi industrija je potrebna, da bo odvišna delovna sila našla primeren zaslužek in ji ne bo potrebno begati za kruhom. Njihova tovarnica ne konkurira ostalim tekstilnim tovarnam niti mladi »Kozjanki« v Kozjem, temveč izdeluje le dekorativno blago, foto-brisače, volnene rute in je planirana proizvodnja 155.000 metrov blaga letno.

Tako je na Šmarskem. Pogumni so in gospodarski. Mala občina, za katero se je mislilo, da bo onemogla, toda z velikim zagonom in voljo usneva ter si gradi svetlejšo prihodnost. Vsako leto je boljše, pravijo, in še bo boljše, kar jim iz srca želim! Sotelski

13.000 prebivalcev, ki jih šteje občina, mora živeti zgolj iz dohodkov, ki jih daje kmetijstvo, zato je prihodnost predvsem v kmetijstvu. Občinski odbor, ki mu že dolga leta načeljuje tov. Avgust Anderlüh, se tega dobro zaveda, zato je razvoj kmetijstva tudi v prvem planu. Na veliko orjevo buldožerji virštanjske izčrpane vinogradniške površine, kjer bo že v tekočem letu urejenih okrog 60 ha novih vinogradov, 25 ha jagodičevja in v šmarski kotlini 14 ha hmeljskih nasadov. Da, tudi hmelj rodi šmarskega doma, prvovrsten hmelj Dobrodušeh kmet, ki je prvi začel gojiti hmelj, je dejal: Smert, še več ga bom nasadil, mi več nese ko krompir. Kaj zato, če imam čez sto jurjev prometnega davka, zmorem ga plačati, pa mi vseeno še ostane, da je vredno reči! In čez čas je dodal: Čeprav zaradi tega ne bom doma pridelal pšenice, ne bom lačen, ker si bom lahko kruh kupil. Tako je, da novi čas odgrinja v zemljo zavoranemu kmetu nove poglede, ki mu rahljajo težko ilovico in iz nje raste rahlejši in slajši kruh.

Tekmovanje za višje hektarske donose pšenice je minulo leto razgibalo posebno še šmarske kmetovalce, saj je kmet iz Vinskega

Delavci v Ajdovščini želijo menzo

V Ajdovščini na gornjem Vipavskem si tamkajšnji Občinski sindikalni svet že dve leti prizadeva, da bi ob pomoči gospodarskih organizacij in podjetij odprli delavsko menzo. Tu skrbi pa doslej ni obrodila sadov. Okoli dva tisoč delavcev se mora zdaj hraniti v gostilni in hotelu, kjer je hrana predraga za gnotne možnosti delavcev in usluž-

bencev, zraven tega pa je za vse tudi premo preštara. Z večjim razumevanjem in gnotno pomočjo samoupravnih organov v podjetjih bi menzo lahko že zdavnaj imeli.

V tekstilni tovarni so denimo lani razdelili med 15 uslužbencev kar milijon 545.513 dinarjev premij in prispevkov iz dobička, kar je gotovo preveč. Ali bi ne bilo bolj pravično, ko bi na primer vsaj manjši del teh sredstev prispevali za ustanovitev delavske menze ali pa nakup avtobusa za prevoz delavcev na delo? M. D.

Skrb za podmladek RK

Delegati terenskih organizacij Rdečega križa v Sentvidcu so se pred kratkim zbrali na občinski konferenci. Dejavnost organizacij je bila predvsem na področju zdravstvenega prosvetljanja, zato so bila tudi zdravstvena predavanja vedno dobro obiskana. RK skrbi tudi za podmladek na vseh solah in tako pripravila mladino za bodoče članstvo v tej organizaciji. Na vseh solah so uvedli mlečne kuhinje, v katerih se hrani nad 60% otrok. Krvodajalska akcija je uspela zlasti v vodiškem predelu, kjer se je prijaviilo največ krvodajalcev.

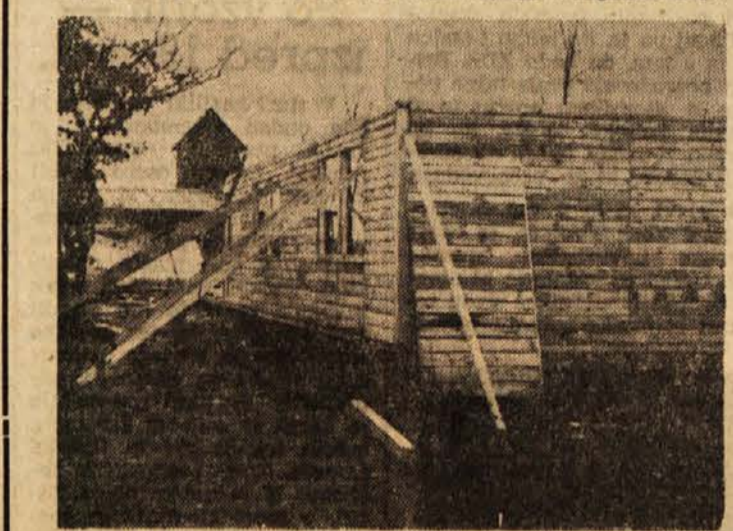
Letošnji načrt Zveze borcev v Ptuj

Po združitvi občinskih odborov Zveze borcev iz Juršinec, Desterrika, Cirkovec, Vidma in Ptujja je delo teh organizacij mnogo bolj razgibano. Razine komisije pri združenem občinskem odboru ZB Ptuj imajo vsaka zase v letošnjem letu svoj načrt. Tako bo komisija za reševanje prošelj in pritožb posvetila vso pozornost starejšim in bolehnim članom ter jim omogočila zdravniško nego in zdraviljenje, z druge strani pa se bo zanimala za družine padlih borcev ter jim v primeru potrebe pomagala. Komisija, ki skrbi za otroke otrokom letovanje in jim med šolskim letom pomaga pri učenju. Komisija za spomenike NOB namerava letos pregledati vse spomenike na tam poročajo, ter oskrbeti potrebne popravila. V povezavi z Meštinim muzejem v Ptujju bodo uredili staro pokopališče v Kidričevem. Posebna naloga komisije bo zgraditev spomenika pri Mostju, kjer je bila v prvih letih vojne tragična bitka Lackove čete. Zgodovinska komisija pa ima med drugim načrt zbrati življenjske padlih in živih borcev. Sredstva za uspešno izvršitev vseh teh nalog je objavil Občinski ljudski odbor.

Pestro življenje brigadirjev se je začelo

Prve mladinske delovne brigade, ki postavljajo in urejajo naselja vzdolž trase avto ceste Ljubljana-Zagreb, so zadnje dni še bolj pohitele z delom, saj se vedno bolj bliža 20. marec. V trinajstih naseljih na slovenskih tleh imajo brigadirji največ dela z urejevanjem dovoljenj polj, z izkopavanjem vodnjakov in z napeljevanjem elektrike. Po vseh naseljih lite postavljati barake, v katerih bodo mladinske delovne brigade preživele letošnje poletje. V vseh naseljih bodo postavili 83 barak, polti pa se bo tem barakam pridružil še nekaj sto šotorov.

Včeraj popoldne in zvečer so si brigadirji, ki že delajo na avto cesti, ogledali prve filmske predstave. S temi filmskimi predstavami se je pravzaprav začelo pestro kulturno življenje v brigadah. Briga-

dirji, ki bodo živeli v naseljih Draga in Gorenje Kronovo, bodo za kulturno in prosvetno življenje lahko uporabljali prosvetno dvorano v Beli cerkvi. Brigadirji, ki bodo živeli v naselju v Trebamem, pa imajo na razpolago kulturno dvorano z moderno kinoaparaturjo in telovadnico. Pa tudi ostala naselja bodo stalno obiskovale kulturne in športne ekipe, ki bodo še bolj razgibale kulturno in zabavno življenje brigadirjev.

Na sliki: Barake rastejo, vsako uro se spreminja podoba.

Od vsepo vsod

Recitacijska šola za ljubitelje našega jezika

Goriško gledališče v Novi Gorici ter okrajni svet »Svoboda in prosvetnih društev« sta osnovala recitacijsko šolo, ki seznanja gojence z umetniško besedo in lepotami ter številnimi izraznimi možnostmi slovenskega jezika. Vodi jo gledališki igralec Andrej Jelačin iz Nove Gorice. Pouk imajo dvakrat tedensko po nekaj ur v Novi Gorici, Ajdovščini in Tolminu. Solo obiskuje v vseh treh občinskih središčih okoli 65 gojencev, še zmeraj pa se prijavljajo novi. Med njimi je veliko prosvetnih delavcev, v Tolminu pa tamošnjih učiteljskih. Zaradi velikega zanimanja bodo najbrž odprli poseben oddelek tudi v Kanalu ob Soči. Šola bo trajala do počitnic, ter naj bi njeni absolventi posredovali svoje znanje zlasti v prosvetnih društvih ter na raznih kulturnih prireditvah. D. M.

Tudi v Vipavi Turistično olepševalno društvo

Na pobudo okrajne Turistične podzveze Gorica so nedavno tudi v turizmu bodo gotovo lahko plodna, saj je Vipava eden najstarejših slovenskih trgov z mnogimi zgodovinskimi, kulturnimi in drugimi zanimivostmi. Turistično olepševalno društvo, prizadevanja za razvoj mivostni in lepota. Tod je tudi izhodišna točka za izlete na Nanos, ki je pravi raj primorskih ljubiteljev narave in planin. M. D.

V Majšperku nameravajo zasaditi industrijsko vrbo

Kmetijsko gospodarstvo v Makolah namerava letos zasaditi v Makolah

BRALCI NAM PIŠEJO

Zakaj na Jesenicah ni več prest?

Eden obratov jeseniške mestne pekarnice je bilo mogoče dobiti v dveh prodajalnah mestne pekarnice. Dosti kritike je padlo že na račun gostinskih obratov, ki prest niso nabavljali in jih nudili svojim potrošnikom. Ko pa je pekarna ustavila peko prest, pa je kritika mnogo večja. Razen potrošnikov kritizirajo to ukinitve tudi restavracije in gostinski obrati. Prav bi bilo, da bi peki na Jesenicah upoštevali želje potrošnikov.

Krvav obračun pred gostilno

Maribor, 17. marca - Sinoči okrog polnoči so se pred gostilno kmetijske zadruge Brezje na Dupliški cesti na robu Maribora raznel hud pretep med tamkajšnjima domačinoma - 48-letnim delavcem Jožetom Jakopcem in 27-letnim dimnikarjem Ivanom Skledarjem. Med pretepom je vineni Jakopec sunil Skledarja z nožem v trebuh. Ranjena so nezavestnega pripeljali v mariborsko bolnišnico in z zdaj še izvezo nevarnost. Vtok krvavega obračuna je bržčas alkohol. V. K.

virjenem področju v okolici Majšperka industrijske vrbo, ker na tem zemljišču ne uspeva nič drugega. Za začetek bodo zasadili okrog 150.000 sadik, pozneje pa nameravajo nasade še razširiti. Industrijska vrba je iskana na trgu in kakor kaže, bodo imeli letni dohodek od vrbovih nasadov, doslej pa od tega zemljišča ni bilo nobenega hruška. Razen tega namerava obrat KG Makole v Majšperku urediti na 2 ha gozdno drevnino, v kateri bodo vzgojili sadike raznih okrasnih dreves in grmičevja. S temi sadikami bodo

zasadili okolico tovarn v Majšperku in naselje samo, kajti sedaj je tod okoli zelo pušto.

Kopalisce bodo gradili

V Ljutomeru zadnje čase precej govore o gradnji novega kopaliska, ki so ga mislili graditi že pred leti. Idejni načrti so že gotovi in bi bilo nedavno na ogled. Kopalisce bi bilo v Ljutomeru res potrebno in velikega pomena. S. J.

Dragoceni drobcji pripovedujejo

V laboratoriju za konserviranje železa in bronu rešujejo dragocene kovinske izkopanine pred nadaljnjim propadom

Zadnja steklena vrata, ki peljejo z dvorišnega hodnika v zakladnico slovenske preteklosti, so v poznih dopoldanskih urah zaklenjena. Siva mogočna stavba z velikimi okni, ki so skoraj

Pred »zdravljenjem« je treba predmete temeljito pregledati in ugotoviti vse poškodbe

vedno zagrnjena kljub navideznemu molku, neprestano živi. Nemirno in svojsko je življenje v Narodnem muzeju. Tu se srečujeta dvajseto stoletje - stoletje tehnike in vsa naša pestra in bogata preteklost.

VELIKA ŽELJA SE JE IZPOLNILA

Pred kratkim so v muzeju ustanovili laboratorij za konser-

viranje železa in bronu. S tem se je arheologom izpolnila dolgoletna želja, saj jim prav ta laboratorij omogoča, da svoje ljubljenske - arheološke predmete, ki so jih odkrili, zaščitijo pred nadaljnjim propadanjem. Velik del našega arheološkega bogastva je namreč iz kovin, med katerimi prevladujeta železo in bron. Ker do nedavnega ni bilo nujno potrebne zadostne strokovne konservacije, so bili izkopani predmeti izpostavljeni nadaljnjemu propadanju. Korozija je počasi toda vztrajno uničevala milimeter za milimetrom drobne kovinske čisto umetniško izdelane predmete naših prednikov.

Sedaj ni več potrebna svojevrstna začasna rešitev - nič več ni treba puščati arheoloških predmetov v zemlji, ki jih je doslej mnogokrat bolj varovala kakor muzejske omar.

Novi laboratorij za konservacijo železa in bronu je seveda predvsem delavnica, ki pa ne zanemari znanstvenih raziskav in ugotovitev. Skromna oprema, malo prostora, pomanjkanje kadra - mnogo stvari zavira delo mladih konservatorjev, ki delajo pod vodstvom arheologa Vinka Sribarja - vendar vse to ne more zavreti vedno večjih del in sploh.

MED ZDRAVNIKI IN RAZISKOVALCI

V laboratoriju je prijetno. Enakomerno škrabljanje in previdni koraki ustvarjajo neko svojsko vzdušje, ki te privlači.

Na širokih mizah in polcah ni nobene nepotrebne stvari. Fotografirski aparat - ki ga uporabljajo za slikanje predmetov, preden jih začnejo konservirati - danes počiva. Vsi so sklonjeni nad mikroskopi, epruvetami, bučkami... kaj vse jih obkroža.

V omarah počivajo na vati v posebnih škaticah različni okraski naših prednikov. Milimetrske so ranice na teh dragocenih predmetih. Po temeljitih pregledih in fotografiranju jih prično zdraviti.

Različni okraski, ki so nekaj stoletij počivali nekaj metrov pod zemljo in jih je arheologova lopata spet dvignila na svetlo, so mnogokrat precej poškodovani, vendar so še vedno ohranili svojo nekdanjo lepoto.

Dela je vedno dovolj. S pomočjo modernih tehničnih sredstev sedaj preprečujejo najhujše zlo - korozijo, ki jo lahko premagajo samo z vestnim, požrtvovalnim delom

AKTUALNOSTI

Z družbenimi sredstvi bo treba skrbneje gospodariti

Predsedniki občinskih sindikalnih svetov ljubljanskega okraja so na svojem zadnjem sestanku ugotovili, da je v zadnjem obdobju čutili pesanje notranje solidarnosti dela v nekaterih gospodarskih organizacijah ljubljanskega okraja. Čeprav razpolagajo delovni kolektiv v okraju letos z 61 % več sredstev kakor lani, obravnavajo notranje poslovanje gospodarskih organizacij pogosto je mimogrede. V mnogih podjetjih še ne utrjujejo delovno disciplino in organizacijske odnose s poslovalci in pravilniki podjetij. Po zadnjih podatkih je v ljubljanskem okraju normiranih le 44,4 % delovnih mest. Posamezne panoge gospodarstva in posamezne gospodar. organizacije so presegle norme v povprečju, ki se med seboj močno razlikujejo. Doslej so delavski sveti ljubljanskega okraja sprejeli premijske pravilnike in je 45 kolektivih.

Skrbna, prizadevanja občinskih sindikalnih svetov glede realnejše plačne politike je bilo doslej vse premalo čutili. Predsedniki občinskih sindikalnih svetov so našli vrsto pomanjkljivosti, ki v posameznih občinah in gospodarskih organizacijah škodujejo nemotnemu gospodarskemu razvoju.

SINDIKALNE PODRUŽNICE NE VEDO ZA REVIZIJE

V podjetjih kamniške občine lani niso tako širokogradno razdeljevali premij, kakor v nekaterih podjetjih drugih občin ljubljanskega okraja. Navzlic temu pa so v podjetju »Kamnik« letos spremenili premijski pravilnik in razširili krog premijancev. Pri občinskem ljudskem odboru so imenovali komisijo, ki te dni pregleduje in primerja plače delavcev in uslužbencev vseh podjetij kamniške občine, nato pa bo predlagala, kako te plače vkladiti glede na produktivnost dela in razmere na tržišču.

V občini Šiška več kot polovica predsednikov sindikalnih podružnic ni vedelo, da je občinski Zbor proizvajalcev zahteval v nekaterih podjetjih revizijo premijskih pravilnikov. Doslej so v tej občini spremenili premijske pravilnike v tovarni »Lek«, v podjetju »Slovenija vino«, v Tovarni dekorativnih tkanin in v Logatcu. V tovarni »Lek« so do nedavnega hkrati z izplačili premij zaustavili tudi izplačila presežka norm, češ da norme niso pravilno določene. Občinski sindikalni svet je menil, naj delavski svet tovarne »Lek« najprej določi realnejše norme in šele nato vpliva na izplačila presežka.

V občini Dobrava gradbeno podjetje »Remont« še vedno ni normiralo vseh del, zato bi delavci hoteli zaslužiti čimveč denarja z nedurami. V Dobravi tudi niso normirali del v obratih mizarne, zabojarne in žape. Delavci so zaradi tega vodstvo podjetja že večkrat kritizirali, toda kritika doslej še ni obrodila sadu.

V občini Domžale presegajo norme najvišje v »Milnostroju« - v povprečju za 40 %. Nedavno so v tej gospodarski organizaciji znižali norme, čeprav se ni znižala produktivnost dela in tako umetno povzročili dohodek. V nekaterih podjetjih domžalske občine vodstva podjetij še vse prerada sklepajo o pomembnih odločitvah za »zeleno mizo«, namesto, da bi se posvetovala z delovnimi kolektivni.

V logaški občini so v Kombinatni lesni industriji doleteli veljavni premijski pravilnik razveljavili in sestavljajo novega. Občinski sindikalni svet v Logatcu ima letos več veljavno in je prejšnja leta predlagal, naj bi v Logatcu ustanovili otroški vrtec in je uspeli. Prav tako je vodstvo »KLI« poslušalo nasvet svoje sindikalne podružnice in prodalo dva avtomobila, ki podjetju nista bila nujno potrebna.

V Lesnoudrskijskem podjetju v Ribnici ima - vsaj tako je moč razbrati iz zaključnega računa - zasluge

za uspešno gospodarjenje podjetja le nekaj ljudi iz vodstva podjetja, ne pa 250 delavcev in uslužbencev tega podjetja. Zbor proizvajalcev občine Ribnica še ni razpravil o reviziji premijskih pravilnikov v podjetjih te občine. Število nadur je praj zakonsko prepovedo v nekaterih podjetjih te občine znašalo za nekatero delavce tudi po 6 nadur na dan, v neki trgovini celo 15.

V občini Ljubljana-Center je nekaj gradbenih podjetij zahtevalo revizijo premijskih pravilnikov, čeprav imajo vsa podjetja pravilniki v gradbeništvu enake premijske osnove. Zato naj bi delavski sveti vseh gradbenih podjetij prilagodili svoje premijske pravilnike svojemu gospodarskemu življenju. V občini Center je še posebej čutili, da se nekateri sindikalne podružnice premalo vestno zavzemajo za revizijo premijskih pravilnikov. V podjetju »Obriknik« se ne upajo ukiniti premijo računodavci, češ da bo zaradi nižjih dohodkov odšel iz podjetja.

V medvoški občini je posebna komisija pri ljudskem odboru pregledala tarife premij vseh šestih podjetij. V »Teskliki« so se najvišje mesečne premije gibale od 14 do 17.000 dinarjev, najnižja pa okrog 660 dinarjev. Nekateri uslužbenci te tovarne so prejeli po 7000 dinarjev mesečne premije že, če je tovarna dosegla plan. Zbor proizvajalcev medvoške občine je sprejel sklep, naj skupna vsota letne premije ne presega štirikratno plačo posameznih premijancev.

BESEDA VIŠKEGA SINDIKALNEGA SVETA NI ZALEGLA

Občinski sindikalni svet viške občine je ugotovil, da je kolektiv To-bačne tovarne seznanjen v glavnem le s premijskimi osnovami, ne pa z vsiljivimi premij, ki jih prejema posamezni premijski upravičenci. Na zahtevo občinskega sindikalnega sveta, naj podjetja poročajo, kako so izplačevala premije, več kot polovico podjetij ni odgovorilo. Tovarna »Hirija« je občinskemu sindikalnemu svetu sporočila, da znaša najvišja izplačana premija 105 tisoč dinarjev, člani sveta na so kasneje ugotovili, da je ta številka precej višja - 360 tisoč dinarjev.

Delovni kolektiv ljubljanskih op-karn ne ve, kakšne so plače vodilnih uslužbencev. Pomanjkljivosti dela delavskega sveta te gospodarske organizacije je mogoče razbrati tudi iz navedenih razobesane tarifnih pravilnikov. Po obratih te gospodarske organizacije so razobeseni tarifni pravilniki le za iste uslužbence, ki v teh obratih delajo, ne pa tarifni pravilniki za ostali brati iz zaključnega računa - zasluge delovni kolektiv. V. B.

DRŽAVLJANI IN DRŽAVLJANKE, Z AKTIVNIM SO-DELOVANJEM V ORGANIH LJUDSKE OBLASTI ONEMOGOCITE BIROKRATICNE POJAVE, POJAVE TRATENJA DRUŽBENEGA PREMOZENJA, POJAVE PROTEKCIJE IN LAHKEGA ŽIVLJENJA POSAMEZNIKOV NA RAČUN SKUPNOSTI!

Z milimetrskim električnim svetrom odstranjuje konservator pod povečevalnim steklom ranico dragocenega predmeta

potrebno še marsikaj. Ko homo sedanjih laboratorij dovolj razširil, bomo lahko še uspešneje delali. Takrat arheoloških predmetov ne bomo samo reševali, temveč jih bomo tudi proučevali. Tako bomo spoznali marsikaj, kar sedaj še ne poznamo.

Po vsej Sloveniji so raztreseni pod debelimi in tankimi plastmi zemlje dragoceni arheološki predmeti, ki čakajo, da jih bo arheologova lopata dvignila in spravila na varno - v muzeje.

Sklonjeni nad mikroskopi in lupami rešujejo in ohranjajo konservatorji različne dragocene drobcje, ki bi jih sicer uničili čas. Hkrati pa nam odkrivajo v teh drobcih življenje, kulturo in znanje ljudi, ki so dolga stoletja pred nami živeli na naši zemlji. MAK.

PREDVOLILNI POMENKI

POT JE ODPRTA

ODGOVARJA JOSIP VIDMAR, KANDIDAT ZA POSLANCA V ZVEZNI ZBOR

Josip Vidmar je že šesto leto predsednik Zveze književnikov Jugoslavije in torej tudi zato najtesneje povezan z vsemi jugoslovanskimi literaturnimi kakor tudi s pisateljskimi organizacijami in posameznimi umetniki v svetu. Zaprošili smo ga, naj nam odgovori na dvoje vprašanj prav s tega področja.

Kaj menite o sedanjih stikih med jugoslovanskimi književnostmi?

»Ena izmed najvažnejših nalog Zveze književnikov Jugoslavije je prav gotovo skrb za medsebojno spoznavanje jugoslovanskih narodov na literarnem in tudi umetniškem področju. Obstaja več sklepov kongresov Zveze, pa tudi njene uprave, ki so bili storjeni za izpolnitev te naloge. Med najvidnejše storitve v tem pogledu spadajo publikacije, kakor n. pr. vsakoletni Almanah jugoslovanskih književnosti, ki ga izdaja Zveza, književni Bilten, ki ga intenzivno sestavlja Zveza književnikov in razpoložljiva vsem republikam in družtvom. V ta okvir spadajo tudi medrepubliški književni večeri, ki jih kdaj pa kdaj prireja uprava Zveze. V ta namen so bila svoj čas organizirana predavanja predstavnikov ene izmed jugoslovanskih literatur po vseh drugih centrih. In konec koncev iz tega namena tudi izvirajo vsakoletne literarne nagrade Zveze književnikov Jugoslavije, ki pa se bojim, da bodo zaradi pomanjkanja sredstev odprave. Mislim, da bi s tem naš smoter izgubil svojo težo, kajti književne nagrade niso bile samo povod za to, da se v delih vseh važnih jugoslovanskih avtorjev seznanijo samo člani žirije, marveč so imele namen, opozorjati celotno jugoslovansko berodno občinstvo na najvažnejše avtorje vseh jugoslovanskih narodov.

Uspeh vsega tega prizadevanja še ni zadovoljivo, vendar tudi ni majhen; dejstvo je, da so bile n. pr. mnoge knjige slovenskih avtorjev prevedene bodisi v Zagrebu, bodisi v Beogradu, nadalje nekateri srbski avtorji tiskajo kdaj pa kdaj svoje knjige v Zagrebu, nekateri hrvaški avtorji pa v Beogradu. Tudi Slovenci smo izdali in natisnili precej prevodov bodisi iz hrvaščine, bodisi iz srbske, kakor tudi iz makedonske književnosti. Vrh tega naše časopise, pa tudi naše revije poročajo, ne posevno redno in ne dovolj intenzivno, o pojavih v drugih jugoslovanskih literaturah, kakor se to godi tudi v Beogradu, Zagrebu in drugih centrih.

Vse to, kakor rečeno, še ni zadovoljivo. Hrvaški bralec se zmeraj ne šteje nekega srbskega pisca za svojega avtorja, ki bi ga skušal stalno spremljati, in obratno, Slovenci nikakor še ni domača v hrvaški in srbski književnosti itd. Nekaj pa smo le dosegli in upati je, da Zveza književnikov te važne naloge ne bo nikdar izgubila izpred oči in da bo njeno prizadevanje ob pomoči vseh drugih faktorjev naposled dovedlo do tega, da bomo vsi zaživeli z vsemi našimi literaturami.

In kaj menite o naših stikih s tujino in predvsem, kakšno je vaše mnenje o prodiranju naše književnosti v svet?

»Kakor je v primerih s predvojnimi stanjem opaziti v naših književnostih velik napredek glede prodiranja naših, se pravi srbskih, hrvaških in slovenskih knjig v ostale republike naše države, tako in morda še večji napredek je treba upoštevati v prodiranju naših literatur v tuje jezike. Naj tu opozorim samo na dejavnost jugoslovanske avtorske agencije, ki je samo v letu 1956-57 sklenila s tujimi založbami 62 pogodb za izdaje naših avtorjev v inozemstvu. Med temi je tudi 7 slovenskih avtorjev s skupno 11 deli. V istem času je ista Agencija sklenila 16 pogodb za uprizorjanje jugoslovanskih dramskih del. To je vsekakor v primerih s predvojnimi stanjem, ko je vsakih nekoliko let izšla morda po ena slovenska knjiga v tujem prevodu, zelo velik napredek. Jugoslovanska avtorska agencija je v tem pogledu važen pomožen organ Zveze književnikov, ki se pa seveda tudi sama zavzema za pospeševanje tega prodiranja naših literatur.

V ta namen vzdržuje Zveza stike s književniškimi zvezami vseh vzhodnih dežel, prav tako pa tudi s književniškimi organizacijami Zahoda: z nordijskimi državami, z Italijo, Nemčijo itd.

Z istim namenom vzdržuje Zveza tudi dovolj živahne osebne stike z vsemi temi organizacijami. Vsako leto obišče Jugoslavijo in jugoslovanske pisatelje na des-

Terenca Rattigana, enega najuglednejših današnjih angleških dramatikov, smo doslej spoznali le po filmskih delih »Zadeva Winslow« in »Browningova verzija«, ki pa sta prav tako kot »Globoko sinje morje« bili sprva kršeni na odrskih deskah. Priestley, Fry, Rattigan, Ustinov in še nekateri drugi tvorijo v sodobni angleški dramski književnosti jedro današnjega gledališkega pisanja. Medtem ko ubira Fry pota tako imenovane poetične drame, nadaljuje Rattigan tradicijo angleške konverzacijske drame Galsworthyja, B. Shawa in v novjšem času J. B. Priestleya. Med to vrsto dramatike sodi po vsej pravici tudi tridejanka »Globoko sinje morje«.

Gre za avtorja in delo, ki ga v prvi vrsti zanima meščanski salon in problematika, ki jo reprezentanti meščanstva doživljajo v raznoberih življenjskih situacijah, pa naj gre za individualne, posebne psihološke drame, za anomalije, v katere zapada angleški meščan v mlino klasičnega angleškega konservativizma in puritanizma, ali za trčenja, ki jih človek kot posameznik doživlja v določenem družbenem okolju.

»Globoko sinje morje« s svojo osrednjo junakinja Hester Collyer pretendira na problemsko psihološko dramo, na tragično dramo človečnosti. Hester bi naj bila v določenem smislu »vnučinja« Erne Bowaryjeve, Ane Karenine ali Ibsnove Nore. Njena pot je pot lomljenja družbenih konvencij pod vplivom ukazov srca in čustev in je hkrati pot bridkih razočaranj in zlomov. Njena ljubezen je močnejša od varnega zavetja ob aristokratskem, nadvse uglednem kamninu, njen zlom je deziluzija. Pot iz deziluzije: smrt, samomor. Tak je običajni zaključek. A Rattigan se temu upre: živeti je treba zaradi življenja, brez upanja in vere tudi razočaranj ni. To je modroslovna teza, ki jo govori avtorjev besednik, fiktivni in skrivnostni dr. Miller.

To modrovanje je zanimivo, ker si utira stezo nekje med življenjskim optimizmom in obupom. In ker se Hester vendarle odloči za življenje, se v tej odločitvi skriva kajpa tudi kak radoživost, čeravno avtor ne daje nobenih napotkov na priliko v smislu aktivnega, angažiranega življenja. Dlje od takšne zanimivosti pa se Rattiganovo modrovanje ne prebije. Brez moči je in brez enkratne poglobljenosti.

Rattiganova slabost je še nekje: pod navidezno vnanjo trdnostjo in psihološko utemeljenostjo so skrite razpoke. Drama Hester Collyerove je celo ganljiva in premočno notranje, psihološko motivirana, da bi nas v celoti osvojila, pregnetla in prepričala. Če ji verjamemo, ji zato, ker je nenavadno spretno oblikovana, gladka, inteligentna in bistroumna, pa četudi je nalita v posodo stare, preizkušene realistične (beri celo: trikotne, scribo-

Naši koncerti so bili v velikih gledališčih. Bilo je povsod rasprostrano, čeprav je kitajska glasbena umetnost v svojem tonskem materialu in v načinu interpretacije nekaj čisto drugega od naše, so poslušalci z neverjetnim razumevanjem sledili programu Beethovna, Stravinskega, Hačaturjana, Bacha itd. in jugoslovanskih skladateljev. Seveda so bili posebno navdušeni, če smo izvajali tudi kitajske avtorje. Res da kitajska nima - v primeri z drugimi visoko razvilitimi umetnostmi - mnogo evropsko solanilne glasbene hierarhije. Od vseh nekaj desetstoletnih znakov smo utegnili zanesljivo spoznati le kakšnih pet ali šest. Pač pa smo se naučili šteti po kitajsko - do deset.

Glasbeno šolstvo je na Kitajskem visoko razvito. Postavljeno je na temelj brezplačnih glasbenih internatov z vsjo oskrbo. To pa niso samo posamezna postopila, temveč celi samostojni kompleks stavb s šolskimi učilnicami in stanovanjskimi prostori, s športnimi napravami in z dvoranami. Navdušenje za kitajsko, pa tudi za evropsko glasbo je veliko in neposredno. Čudovito je bilo, kako se nas ponekod pričakale in pozdravile stotine gojenec in gojenke, ko smo obiskali take internate. Profesorji so tam dostikrat solani v Evropi ali v Ameriki in govore tuje jezike, večinoma francoski in angleški, pa tudi nemški. Znanstvena internata sta obudovana nje vredni: v Sanghaju in v Tienčinu. Pogoji za študij s posebnimi poslopji za vaje, s klavirji in s kompletno popravilnico za klavirje, s knjižnico, diskoteko, ki ima n. pr. v Sanghaju okrog 30.000 plošč - ti pogoji so idealni za uspeh. Studij sam ima v notranosti dežele bolj poudarek na narodni glasbi z njenimi zanimivimi glasbil, v Sanghaju in Tienčinu pa je pomemben tudi študij evropske glasbe, o čemer smo se lahko sami prepričali na kratki produkciji gojencev. Prav taki internati so dali umetnika, kakor je, tudi nam znani, pianist Fu-Tsung.

Izmed drugih kitajskih umetnosti so poleg arhitekture najbolj značilne opera z baletom, slikarstvo in umetna obrt.

Globoko sinje morje

UPRIZORITEV RATTIGANOVE DRAME V LJUBLJANSKEM MESTNEM GLEDALIŠČU

Uprizoritev Rattiganove drame v Mestnem gledališču je v vsakem pogledu solidna. Ne bi dejal, da je pretresljiva v tragičnem smislu pa tudi sentimentalna ni. Režiser Jože Gale se je odločil za komorni stil interpretacije in zdl se mi, da je ubral najprejše pot. Ob vsaki drugi zasnovi bi Rattiganove razpoke najbrž bolj silovito predre večjo in rutinirano dramsko skorjo »Globoko sinje morje«. Iz tega razumnega koncepta je režiserju zdrsnil v koleksino vnanje živčne neurejenosti edino Frederick Page, ki ga je oblikoval Maks Bajc z raztrgano, bolešno prej »amerikansko« ko »angleško« vročico. Brez dvoma je Bajčeva zasnova te figure zanimiva: slabi čisto prikriva svojo Ahilovo peto z vnanjo živahnostjo, s temperamentom in silovitostjo. Kljub temu pa mislim, da si je Rattigan Paga nekoliko drugače zamislil: bolj otroško razposajenega in neugnanega pa živčnega »odsluženega« poskusnega pilota.

Najimpressivnejši igralski dosežek v uprizoritvi pomeni vsekakor podoba Hester Collyerove - Slavke Glavinove. Glavinova je svojo zvesto privrženost ljubezni, svoje brezkompromisno čustvovanje in tragično spoznanje oblikovala z izredno rahlim, komornim in prepričljivim nadhim subtilnosti in navivne neizživetosti. Pri tej zasnovi se je razumno izognila ceneni ganljivosti ali čutni obsedenosti, četudi vloga ponuja dovolj teh »usodnih« impulzov.

Edvard Gregorin je Williama Collyera poskušal kar se da vnanje umiriti ter uravnovežiti svoj družbeni položaj, vkljenjen v konservativne kanone, z ljubečim spregledovanjem zennih postopkov. Zal je Gregorin to pomirjevanje igralsko urejal preveč z zunanji sredstvi.

Vloga avtorjevega skrivnostnega besednika Millerja je bila poverjena Janezu Albrehtu, ki je tej izrazito literarni osebi dal dovolj življenjskih potez. Zakonca Welch - Iva Zupančičeva in Franček Drofenik - sta učinkovito predstavljala tipičen malo-meščanski par, ki mu avtor ni prizanesel z ironičnimi ostricami.

Gospo Elnovo je igrala Ruša Bojčeva, Jackija Jacksona pa Franek Trefalt, ki sta se lepo vključila v komorni stil interpretacije. Scenograf arh. Sveta Jovanović je domiselno opremil predmestno najemniško sobo londonskega porekla s konvencionalnim florinom, a izvirnim formalnim gradivom.

»Globoko sinje morje« je intima drama ljubeče in razočarane žene. Prav zaradi intimnosti sodi v repertoar MG, ki zna te vrste dramatično sugestivno oživljati. To je potrdila tudi premier-ska publika, ki je uprizoritev nagradila s prisrčnimi priznanji.

V. Predan

sko!) dramske tehnike, kjer ne manjka niti »usodno« pismo in neizogibno prisluskovalanje. Uprizoritev Rattiganove drame v Mestnem gledališču je v vsakem pogledu solidna. Ne bi dejal, da je pretresljiva v tragičnem smislu pa tudi sentimentalna ni. Režiser Jože Gale se je odločil za komorni stil interpretacije in zdl se mi, da je ubral najprejše pot. Ob vsaki drugi zasnovi bi Rattiganove razpoke najbrž bolj silovito predre večjo in rutinirano dramsko skorjo »Globoko sinje morje«. Iz tega razumnega koncepta je režiserju zdrsnil v koleksino vnanje živčne neurejenosti edino Frederick Page, ki ga je oblikoval Maks Bajc z raztrgano, bolešno prej »amerikansko« ko »angleško« vročico. Brez dvoma je Bajčeva zasnova te figure zanimiva: slabi čisto prikriva svojo Ahilovo peto z vnanjo živahnostjo, s temperamentom in silovitostjo. Kljub temu pa mislim, da si je Rattigan Paga nekoliko drugače zamislil: bolj otroško razposajenega in neugnanega pa živčnega »odsluženega« poskusnega pilota.

Najimpressivnejši igralski dosežek v uprizoritvi pomeni vsekakor

Zaključen dramski tečaj

V nedeljo dopoldne se je s produkcijo končal tečaj, ki ga je organiziral okrajni svet Zveze svobod in prosvetnih društev v Ljubljani. V tečaj, ki se je začel novembra, se je vpisalo 84 tečajnikov iz Ljubljane in drugih krajev ljubljanske okrajne, na produkciji pa je nastopilo v prvem in drugem letniku 40 tečajnikov. Za produkcijo je vodstvo izbralo vrsto recitacij in posamezne odlomke iz slovenske dramatike. Tako so tečajniki v pretežu pokazali dosežke svojega dela na izdelavi programa tečaja, ki je zajemal dramsko igranje, recitacijo, osnove režije, jezika, organizacije in dela Ljudske prosvete ter psihologije. Tečaj je vodil Branko Musar, posamezne predmete pa drugi znani gledališki in kulturni delavci. Pridobljeno znanje bodo tečajniki lahko nadalje razvijali v ljudskoprosvetnem delu in ga posredovali še drugim.

NOVE KNJIGE IN REVIE

NASA SODOBNOST. Letnik VI, št. 3. Izdaja Državna založba Slovenije. Glavni in odgovorni urednik Drago Seg. KNJIGA 58. Glasilo slovenskih založb. Leto VI, št. 2. Za slovenske založbe izdaja Cankarjeva založba v Ljubljani. Odgovorni urednik Ivan Skušek. SAVREMENIK. Mesečni književni časopis. Mart 1958, br. 3. Glavna urednica Veljbor Glušorić in Dusan Kostić. PRIROČNIK ZA MLADE AKTIVISTE. Leto 1958, št. 1. Izdaja Centralni komite Ljudske mladine Slovenije. Odgovorni urednik Bojan Zavanček.

ŠTUDENTSKI FESTIVAL

Dravi bo v mali dvorani Slovenske filharmonije večer kompozicij članov Kluba komponistov Akademije za glasbo. To bo po uspelem koncertu slušateljev iste akademije že druga prireditev letošnjega Študentskega festivala. Njen spored obsega dela mladih komponistov Srebotnjaka, Petriča, Lebiča in Rančigaja. Zlasti Alojz Srebotnjak je našemu glasbenemu občinstvu že znan kot avtor številnih zborovskih in komornih glasbenih del. Poznajo pa ga tudi že preko naših meja, saj izvajajo njegova dela v Nemčiji, Angliji in Švicl, največ pa v Italiji, kjer je leta 1956 tudi prejel diplomu na največjem italijanskem glasbenem tekmovanju »Gian Battista Viotti« v Vercelli. Poleg tega je isto leto prejel tudi Prerovno nagrado in eno izmed nagrad na konkurzu Zveze Svobod. Še posebej je Srebotnjak z uspehom ugledil že vrsto Kosovelovih pesmi. Kompozicijo študira pri prof. Lucijan Marjij Skerjancu, prav tako kot njegov kolega Ivo Petrič. Tudi ta je že stopil v vrste priznanih glasbenikov kot dirigent in kot komponist. Med svojimi vrstniki skladatelji zastopa najmodernejšo smer. Najrajši piše za pihalne instrumente. Tudi Petrič je bil že nagrajen s Prerovno nagrado, in sicer za simfonijo »Goga« leta 1957. Lojze Lebič, študent I. letnika oddelka prof. Marjana Kozine ter Ljubo Rančigaj iz oddelka prof. Karla Pahorja pa bosta tokrat prvi predstavila javnosti svoja glasbena dela.

Zadnja točka programa, Srebotnjakove »Vojne slike« bo prinesla v naše koncertno življenje zanimivo in praktično novost. To pretresljivo delo bomo namreč poslušali po magnetofonu. Vojne slike pa so posebnost že po avtorjevr zamisli, saj poleg tenorja (J. Lipušček) in viole (S. Zalokar) nastopajo sama tolkala; tudi klavir (P. Sivic) je tokrat v vlogi tolkal. Jože Humer

Trojica v Jakopičevem paviljonu

Sinoči so v prostorih Jakopičevega paviljona v Ljubljani odprli zanimivo razstavo trojice slovenskih slikarjev Jožeta Cihne, Doreta Klemenčiča in Iveta Šubca. Avtorji razstavljajo končno na vpogled tudi ljubljanskemu občinstvu dela, ki so jih razstavljali lani v Parizu in kasneje tudi v Mariboru. Dela, ki so vzbudila dosti priznanja ob prvi razstavi v tujini, so vsekakor zanimiva, in to ne le kot dokument likovnega doživljanja Pariza.

Morda eden najlepših zalivov na svetu je zaliv med pristanikom mestom Haifongom in Hongajem. Sredi globokega, modrega morja se dvigajo otoki, skalnate glave, na stotine in stotine, kamor nese oko. Oblike so tako raznolike in fantastične, da se jih človek ne more nagledati. Bilzu Hongaja je rudnik odličnega antracita, ki ga dobivajo kar v dnevnem gom. Separacija je moderno urejena in docela mehanizirana.

Dore Klemenčič-Maj: Motiv iz kavarne Le Dôme

Izredno zanimiva je bila pot iz Hongaja nazaj v Haifong in Hanoi, ko smo na velikih brodih prekorali široke reke. Bili smo sredi ljudstva in videli prizore, ki jih v Evropi ni enakih, bodisi po tipih ljudi, bodisi po silovitih pokrajini, bodisi po tem, da je n. pr. majhna vietnamska deklica - šestletni otrok - s svojim slepim očetom čudovito prepevala vietnamske pesmi. Ni kol ne bomo mogli pozabiti njenih zdravih, rdečih ličk in prekrasne artikulacije nam seveda docela nerazumljivih besed.

Preprostost visokih in najvišjih osebnosti v Vietnamu nas je očarala. Ko smo po desetdnevnem bivanju zapuščali deželo, smo čutili, da smo kljub vsemu, kar nas loči, lahko dobri prijatelji. Po končani kitajski turneji nas je čakala še Koreja. Dan in pol vožnje z še precej hitrim vlakom - pa smo bili v Phenjangu. Sredi strahljivega, do kraja razbitlega mesta so v nekaj letih že vstale lepa nove stavbe ob širokih, novih avenijah. In pri vseh težavah, brez dvoma tudi pomanjkanju, so zgradili že dva velika teatra. Koncertirali smo v obeh, najprej v spodnjem, mestnem, potem še v zgornjem, na griču Moran-bon. Moja dva tovariša sta na zadnjem koncertu igrala s tamkajšnjim orkestrom. V težkih pogojih, v katerih dela, je orkester prav dobro, zlasti glavni dirigent je sposoben muzik. Oba naša umetnika sta imela zelo velik uspeh.

Naš obisk na Koreji je trajal tri dni. Razen naše strokovne dejavnosti - obeh koncertov - je bil najvažnejši obisk muzeja osvobodilne borbe, muzeja, ki v nekoliko drugučni luči kaže borbo Korejcev, kakor smo jo distikrat mogli gledati ml z evropskega gledišča. Razen tega smo videli korejsko pravilnico opere in nekaj dobrih filmov. Pri realizaciji tega je imela brez dvoma veliko vlogo izrazita nardarjenost narodov tega območja za igro in odsko oblikovanje. Zal to nam Evropcem ni prirojeno kakor anim tam, temveč si moramo vsaj pridobiti s trudopolnim delom. Zna ko intenzivno delo pa rodi poteka tam boljše rezultate.

Po vrnitvi na Kitajsko smo še morali čakati, da so se vremenske prilike ublažile, potem pa smo z novega letališča, ki so ga v Pekingu pripravili dokončali, kot prvi potniki »odpotovali« s kitajskim letalom čez Ulan Bator v Irkutsk. Na letališču so nas sprejeli predstavniki kitajskih, korejskih in vietnamskih oblasti. Čeprav smo bili še majhna skupina, smo se zavedali, da zapuščamo v njih prijateljstvo, da naše bivanje za medsebojno spoznavanje ni bilo zaman. (Konec)

MARJAN LIPOVSEK:

Od Kitajske do Koreje

večidel slabotni, zlasti moški, ki so po večini visoki, celo infantilni. Čudoviti so kostumi, nad vse pa je odlična mimika, bogata izraznost rok in obvladanje telesa nasploh, saj je skoraj vsak pevec tudi odlični pesalec. Scena je zdaj simbolično nakazana, zdaj realistična, pa orientalsko barvita. Značilni so krajši prizori pred - notranjo - zavoso med daljšimi dejanji v vsej globini odra.

Solski orkester kitajskih ljudskih instrumentov v Nankingu

Kitajski balet je poglavje zase, je bolj umetniški ples kakor zgolj balet plesan z velikanskim akrobatskim znanjem, sicer z nekaterimi standardnimi tipi obratov, korakov in gibov, vendar v svoji fiziološki dikciji svobodnejši od klasičnega evropskega baleta, manj vezan na vzorce.

O slikarstvu bi moral govoriti bolj poklicanci. Rad bi omenil samo obisk v pekingskem zavodu za reprodukcijo slik. Po vzorcih, preri-sanih po originalih, kar opravijo poklicni, silno spretni risarji, se v tehniki večbarvnega lesoreza tiska do 1000 vzorcev vsake slike na papir ali na tilno. Zanimiv in umen postopek opravljajo odlični delci, slike pa izvajajo največ v tujino. Na ta način je omogočena cenejša, vendar ne cenona nabava kopije marsikaterega sicer nedosegljivega originala. Risarska tehnika živali (konj, tigrov, rib, ptic) rož, dreves, rož, jezera in izbira barv je polna neke posebne fineze. Izbirni do tancin in nadrobnoti, ki jih večina evropske sodobne umetnosti že zdavnaj več ne pozna.

Umetna obrt ima posebno veselje nad rezbarjami, intarzijami in vrzmi vsch vrst. Leso-

medsebojnih stikih prav tako ne. Zal smo nekoliko daleč eden od drugega, po poti čez Rusijo in Kitajsko kakšnih petnajststisoč kilometrov. Ne pozabam nam bo ostal ljubezniv sprejem pri predsedniku Ho-Si-Minhu, človeku, ki ima za seboj nepopisno težko življenje in ki sedaj z vsemi svojimi izkušnjami vodi vietnamsko državo.

Morda eden najlepših zalivov na svetu je zaliv med pristanikom mestom Haifongom in Hongajem. Sredi globokega, modrega morja se dvigajo otoki, skalnate glave, na stotine in stotine, kamor nese oko. Oblike so tako raznolike in fantastične, da se jih človek ne more nagledati. Bilzu Hongaja je rudnik odličnega antracita, ki ga dobivajo kar v dnevnem gom. Separacija je moderno urejena in docela mehanizirana.

Izredno zanimiva je bila pot iz Hongaja nazaj v Haifong in Hanoi, ko smo na velikih brodih prekorali široke reke. Bili smo sredi ljudstva in videli prizore, ki jih v Evropi ni enakih, bodisi po tipih ljudi, bodisi po silovitih pokrajini, bodisi po tem, da je n. pr. majhna vietnamska deklica - šestletni otrok - s svojim slepim očetom čudovito prepevala vietnamske pesmi. Ni kol ne bomo mogli pozabiti njenih zdravih, rdečih ličk in prekrasne artikulacije nam seveda docela nerazumljivih besed.

Preprostost visokih in najvišjih osebnosti v Vietnamu nas je očarala. Ko smo po desetdnevnem bivanju zapuščali deželo, smo čutili, da smo kljub vsemu, kar nas loči, lahko dobri prijatelji. Po končani kitajski turneji nas je čakala še Koreja. Dan in pol vožnje z še precej hitrim vlakom - pa smo bili v Phenjangu. Sredi strahljivega, do kraja razbitlega mesta so v nekaj letih že vstale lepa nove stavbe ob širokih, novih avenijah. In pri vseh težavah, brez dvoma tudi pomanjkanju, so zgradili že dva velika teatra. Koncertirali smo v obeh, najprej v spodnjem, mestnem, potem še v zgornjem, na griču Moran-bon. Moja dva tovariša sta na zadnjem koncertu igrala s tamkajšnjim orkestrom. V težkih pogojih, v katerih dela, je orkester prav dobro, zlasti glavni dirigent je sposoben muzik. Oba naša umetnika sta imela zelo velik uspeh.

SKUPŠČINA ATLETSKE ZVEZE SLOVENIJE

Mar bo atletika še pastorek?

Nekatera društva jo zamemarjajo, ker ni »donosna« šport — Tudi s skromnimi sredstvi je moč razširiti atletiko!

Skupščina Atletske zveze Slovenije, ki je bila v nedeljo v Ljubljani, je bila po referatu njenega predsednika Fedora Gradišnika nekaj časa v nevarnosti, da se izjalovi. Preveč je bilo jadicovanja zaradi pomanjkanja finančnih in materialnih sredstev, potem pa je razprava stekla po kolotečih, ki jih je nazkaj predsednik...

Je razprava in podatki, ki z njimi razpolaga sekretariat Zveze, je bilo razvidno, da je bila atletika pri podjeljevanju sredstev nekakšen pastorek. Toda v večini primerov je šlo za nerazumevanje matičnih društev za atletske klube.

Je razprava in podatki, ki z njimi razpolaga sekretariat Zveze, je bilo razvidno, da je bila atletika pri podjeljevanju sredstev nekakšen pastorek. Toda v večini primerov je šlo za nerazumevanje matičnih društev za atletske klube.

n. pr. nogomet, košarka in še nekatere druge športne panoge.

SKLEPI

Razveseljiva je želja novogoriških športnih forumov, da bi čimprej ustanovili atletske kolektive in ob pomoči Zveze ali trdnih društev pridrili na njihovem stadionu atletska tekmovanja.

Med sklepi, ki so jih sprejeli na skupščini bi predvsem omenili, da se bo Zveza prizadevala pri Svetu za šolstvo, da bi od osmih športnih dni

manjših krajih, kjer je manj kvalificirane telesnovzgojne kadra, pa bi bilo treba profesorje in učitelje za trenersko delo tudi honorirati. Tovariš Gradišnik je predlagal, da bi večji del sredstev, ki grede še vedno za tako imenovana taborenja kvalitetnih športnikov, izkoristili raje za male honorarje trenerjem po društvih in klubih.

Vsi so se strinjali, da je treba graditev avto ceste »Bistava in enotnosti« simbolizirati za popularizacijo atletike med brigadirji in med mladino v krajih, skori katere bo speljana ta nova prometna žila.

V ZASAVJU ATLETIKE NI

Delegat iz Hrastnika je med drugim dejal, da atletike v zasavskih revirih skoraj ni. V Hrastniku imajo na primer atletski klub, katerega člani so tudi atleti iz Trbovelj, čeprav je tamkaj močno športno društvo Rudar. Toda atletski klub iz Hrastnika je zaprosil vodstvo Rudarja, če smejo njegovi atleti in seveda tudi pešice, ki so bovskejši trenirati na njegovih atletskih stazah, ker v Hrastniku še nimajo tekašnice. Ali ni to nemogoče paradoks, ob katerem je vsak komentiral odveč? Ne le v Trbovljah, tudi marsikdo drug vodstva športnih društev ne skrba za atletiko, ker ni donosna, kot so

vsaj dva posvetili atletiki, da bodo pri klubih pridržali več trenerskih tečajev, da bodo organizirali sodiški tečaj za absolvente na učiteljskih, da bodo sklicali posvet s predstavniki atletskega podzveja, itd. Potem ko so odobrili kolektor privedev, ki bo med njimi ena najvažnejših dvojev Jugoslavija: Madžarska v Ljubljani, in ko so dr. Mirku Puklju iz Hrastnika, ki je bil med drugim vodja pri atletske organizaciji, so bile volitve novega upravnega odbora, ki ga bo še nadalje vodil tovariš Fedor Gradišnik.

MEDNARODNO SMUČARSKO TEKMOVANJE ALPSKIH DRŽAV V SESTRIERU

Badgstein mladih

V enem najmodernejših svetovnih zimsko-sportnih središč — Sestriere (2035 m) a 11 vzpenjačih, ki so speljane na vse strani po okoljskih križih — je bilo minuli teden veliko mednarodno tekmovanje za mladince alpskih držav, ki se ga lahko, po odločitvi FIS, udeležijo tudi mladinci nealpskih držav.

To tekmovanje, ki je pritegnilo vso športno javnost, predvsem alpskih držav, je bilo izredno pomembno, ker daje slutiti, da v prihodnjih letih na svetovnih smučskih ni več pričakovati popolne premoči ene države in posebej še, da sta predvsem Italija in Nemčija državi, ki se bosta po nekaj kritičnih letih spet uvrstili na prva mesta v alpskem smučanju. Posebno omembe vredno je prizadevanje Italijanov, ki so sistematično začeli graditi na mladini in lahko z zadovoljstvom gledajo na že dosegene uspehe.

Za samo tekmovanje bi le pričakovali, da ga je odlično organiziral smučarski klub Sestriere, ki ima, kot je bilo videti, v tem že dolgoletne in bogate izkušnje. Udeležba: Avstrija, Francija, Italija, Jugoslavija, Nemčija, Vel. Britanija. Iz nepopolnih izvokov se tekmovanja niso udeležili Švicarji, Poljaki pa niso pravočasno dobili italijanske vizuma. Šest narodov je poslalo na start še mladih tekmovalcev od 14 do 18 let, ki so bili razdeljeni v starejše in mlajše, čeprav so tekmovali na skupnih progah.

Smuk: Start za smuk je bil na vrhu Prateve, 2700 m. Proga je bila zelo hitra, z višinsko razliko 620 m dolžina 1900 m in je imela 17 vrtavic. Povprečna hitrost je znahtevala mnogo bi se hudo naštevala po 35 ... 53; 7. Dd3: Sfr; pa je črni nenadoma za kvaliteto na slabšem. Za časovno stisko kar dobro! Objektivno je bilo morda boljše 35. Dd3: 36. Sfr z naslednjim Dd3: in na plošti ostanje raznozarni lovci, vendar bi aktivna postava črnih figur in kmet več tudi zadovoljstvo za zmago.

Slalom: Drugi dan tekmovanja je bil na M. Štes slalom, ki je posebno na drugi progah zahteval veliko znanja. Naši mladinci so imeli zaradi visokih startnih števil, ki so bile razdeljene na osnovi rezultatov iz smuka, težavno nalogo. Rezultati: Bogner (Demčija) 94,2 sekunde, Poloni (Ital.) 94,96, Schranz

(Avstrija) 94,8, 25. Limovšek 120,3, 33. J. Cop, 34. Medja (vsi Jugoslavija). In še kombinacija: De Nicolò (Italija) 0,53 točke, Bogner (Nemčija) 4,13, Poloni (Italija) 4,19, 24. Limovšek 39,94, 30. J. Cop, 32. Medja (vsi Jugoslavija).

Med reprezentanci je zmagala Italija pred Nemčijo in Avstrijo naši pa so bili peti. Posebno zanimivo je, da med mlajšimi in starejšimi mladinci ni bilo in da so vsa prva mesta zasedli mladinci do petnajstega leta starosti. Ves čas tekmovanja je vladal mod mladinci pravi športni duh. Za ključke je pripravil predjedal in priporočilo FIS skupni ogled tovarne avtomobilov FIAT v Torinu in za tem poudaril tudi poučno stran tekega mednarodnega srečanja.

SAHOVSKO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE

Matanović - Gligorić remi

Sarajevo, 17. marca. Današnji pradedan sahovskega prvenstva Jugoslavije so izkoristili za nadaljevanje prejšnjih partij. Trifunović in Ivković sta se za sinoči sporazumela za remi nadaljevanja v partij XV. kola. Ob partij XV. in XVI. kola je ostala še v drugi prekinejena partija Matanović - Gligorić. Puc pa je v nadaljevanju partije s Čirićem zmagal v 79. potezu, ker je s precizno igro izkoristil svojo prednost. Janošević pa se je predal črni Trifunoviću v 52. potezu. Vučković in Matanović sta remizirala, da bi nadaljevala partijo, marveč sta

Velemojster Matanović

o tem sodnika obvestila po telefONU. Matanović se je v analizi prepričal, nimata dobrega načina, ki bi se z njima umaknil večnemu šahu in je zaradi tega sprejel remi.

Stanje po XVI. kolu: Ivković 10 (1), Džurajević 10, Matanović 9,5 (1), Trifunović 9,5, Matanović 9, Milčić, Puc, Bogdanović in Sokolov po 8,5, Čirić in Vučković po 8, Dimić 7,5, Vuković 7, Janošević, Sofrenović 6,5, Lukić in Ivković po 6, Karakaljević in Cuderman po 5,5.

Matanović in Gligorić sta nocno nadaljevala prekinejeno partijo, velemojster Gligorić se je odlično branil in temu, da je bil za dva kmeta slabši, skudaj vodila na labeli Gligorić in Ivković. Sedaj z 10,5 pred Matanovićem in Džurajevićem, ki imata po 10 točk.

ZAGREB, 17. marca. — Danes so z avtosobom odpotovali v Budimpešto nogometaši Dinama, ki bodo v 19. t. m. igrali povratno tekmo z enim najboljših madžarskih klubov, MTK. Na pot je šlo 17 nogometašev, vodstvo kluba in radijski reporter Hrvoje Macanović, ki bo za Radio Zagreb prenašal drugi polčas tekme.

Brzjojavke

LUKSEMBURG, 16. marca (Reuter). — Nogometna federacija Luksemburga je sporočila, da je Severna Irska odpovedala udeležbo na mladinskem nogometnem turnirju, ki se bo začel prihodnji mesec.

PRAGA, 17. marca (CTE). — V I. kolu pomladanskega nogometnega prvenstva Češkoslovaške so bili doseženi tile rezultati: Dinamo (Praga) — Ruda zvezda (Brno) 0:0, Tatran (Presov) — Ruda zvezda (Bratislava) 1:1, Spartak Sokolovo (Praga) — Spartak (Trnava) 0:0, Bank (Ostrava) — Spartak (Hradec Kralove) 3:0, Slovnan (Bratislava) — Dukla (Praga) 2:1, Dukla (Padubica) — Brank (Kladno) 6:0.

BEograd, 17. marca. — Na krosu narodov v Paviji, ki bo 30. marca, bodo sodelovali tudi trije gluhohe mladi Jugoslovanski atleti. Športna zveza mladih Jugoslavije je določila naslednje atlete: Antona Kogovrka iz Ljubljane, Vladimira Tacana in Pera Sakiča iz Zagreba ter Zorana Petkovića iz Beograda.

Nizi so odločili

Budimpešta, 17. marca (Tanjug). Zadalji dan mednarodnega ženskega odbojarskega turnirja v Budimpešti je jugoslovanska reprezentanca premagala Vzhodno Nemčijo s 3:2 (15:9, 16:14, 7:15, 11:15, 15:5), Madžarska pa Francijo s 3:1.

S tema tekmarja je bil turnir končan. Prvo mesto je osvojila Madžarska zaradi boljše razlike v nizih, na drugem mestu je Jugoslavija z istim številom točk, tretja je Vzh. Nemčija, četrta pa Francija.

Lepa, toda neučinkovita igra

Varšava, 17. marca (Tanjug). — Sinoči je poljska ženska košarkarska reprezentanca premagala Jugoslavijo s 76:58 (34:21). Srečanje je bilo lepo in zanimivo. Jugoslovanske košarkarice so bile enakovredne nasprotnic, vendar so izgubile tekmo zaradi netočnih metov na koš in ker so morale pred koncem igre najboljšo jugoslovansko igralke Radovanovičeva, Kravica in Dermastia zapustiti igrišče zaradi petih osebnih napak.

Za jugoslovansko reprezentanco so dosegle koše: Radovanović 21, Kravica 10, Dermastia 9, Radulović 19, Perčević po 8, ter Zupančić 2. Pri domaćinih so bile najbolj učinkovite Oleszwicz 19, Venzik 13 in Beloruvna 11.

Botvinkova prva stopnica

CARO - KANNU OTVORITEV

Beli: SMIŠLOV Črni: BOTVINK I. PARTIJA DVOBOJA

I. e4 c6; 2. Sc3 d5. Pri pripravih za povratni dvoboj sta oba nasprotnika že več mesecev poprej skrbno studirala otvoritve, ki jih bosta uporabljala med spopadom. Pri prvem in drugem dvoboju je Botvink izbral v odgovor na 1. e4 predvsem svojo priljubljeno francosko obrambo z dolga sicilijansko obrambo. Poskušal je tudi s sicilijansko obrambo, vendar ga je prav neuspeh v igri s črnimi figurami stal naslova svetovnega prvaka. Zato je sedaj prvič v svoji bogati šahovski karieri poskusil igrati »nemoderno« obrambo Caro-Kann (končno presenečenje), za katero vlada med velemojstri prepričanje, da lahko črni z dobro igro doseže je neodolčen rezultat.

3. Sd3. Prvi rezultat psihološke igre s črnega. Smislov, ki se verjetno še ni otresel prvaga presenečenja, ne igra običajno nadaljevanje 3. d4 de, 4. Se4; Lf3, 5. Sg3 Lg5 itd., verjetno v strahu pred novostmi iz Botvinkove »domače kuhinje«. Zanimivo je, da je Botvink tudi v tretji partij dvoboja enakoznač začel, vendar je Smislov izbral drugačnan variant in dosegel nekoliko boljše igre, v nadaljevanju pa napravil grobo napako in se izgubil.

3. ... Lg4; 4. h3 Lf3; 5. Df3; Sfe; 6. d3 e6; 7. Le2 Sbd7; 8. Dg3 g6; 9. O-O Lg7; 10. Lf4 Dd6. Brez te možnosti bi črni prišel v pasivni položaj.

11. Tabl. O-O; 12. Lc7 Dd4. Drugo presenečenje! Smislov je verjetno računal le z odstopom kraljice na a6, nakar bi dosegel prednost po mali kombinaciji. 13. d4 Se4; (seveda ne 13. ... b5 14. a4) 14. Dc3 itd. Tako pa sedaj dana kraljica vlada nad središčem in omogoča izredno potez e6, medtem ko bo nesrečni beli »rno-poljec« pri odstopanju črnuemu še nadalje pomagal okrepiti položaj. Črni je že v otvoritvi ne le izenačil igro, tem-

več tudi dosegel določeno položajno prednost.

postopoma povečuje svojo premoč. Bela kraljica je na kraljevem krilu boposelna in ji lastna lovača onemogoča navedeno. Črni skakač grozi, da ob primernem trenutku skoči na d4 oziroma f4 ter povzroči v belem tablu zmedo. Skratka: večja gibljivost črnih figur in s tem večja možnost manevriranja ter oblast nad središčnimi polji so glavni aduti črnega.

21. a4 a5; 22. b4 Tad5; 23. Le2 De7; 24. ab ab; 25. Td5 Td8; 26. Lb6 Ta8; 27. f3 Ta7; 28. Te Lh6. Oglejmo si sedaj položaj na osnovi razlajbljanja predosmih potezami. Beli je sicer uspel priveriti kraljico v borbo, toda za kakšno cenol Črna trdnjava je vdrla na tretjo vrsto. Kmet na b4 zahteva stalno obrambo in črni skakač na e6 je dočakal svoj trenutek.

29. Lf1 Sd4; 30. Le5 De6; 31. Ld3 Sd7; 32. Ld4. Proč z nadležnežem, toda že nastopaju drugi!

32. ... e6; 33. Se Le3; 34. Khl Se3; 35. Df1.

Beli je uvidel, da ne more več dobro braniti kmeta in da mu preostane le še, da v taktičnih zapletih poskuša srečo. Igrana poteza vsebuje tudi nekoliko strupa, kajti lakomnost črnega bi se hudo naštevala po 35 ... Sd3; 36. Dd3; Sfr; pa je črni nenadoma za kvaliteto na slabšem. Za časovno stisko kar dobro! Objektivno je bilo morda boljše 35. Dd3: 36. Sfr z naslednjim Dd3: in na plošti ostanje raznozarni lovci, vendar bi aktivna postava črnih figur in kmet več tudi zadovoljstvo za zmago.

(Glej diagram!) 35 ... Dd3; 36. f4 Sd3; 37. ed Td3; 38. Df2. Več bi obetalo 38. Ta1, kaj kmeta b4 ni moč več držati.

39. Tf1 Dd4; 40. e6 De4; 41. Sg3 Te2. Tu je bila partija prekinejena in v nadaljevanju je moral črni le prepričati poskuša belega, da bi dosegel večni šah, nakar je napredovanje prostih črnih kmetov hitro odločilo.

42. f5, Tel, 43. e6, fe, 44. f6 Tf1; 45. Sfr; hg, 46. Df6, b4, 47. Kh2, g5, 48. Se3; de, 49. Dg5; a4, Kf7, 50. De3, b3, 51. De5, c5, 52. Dc7 +, Kf6, 53. Db8, Kf5, 54. Df8 +, Ke4, 55. Df6, Dd5, 56. Df3 +, Kd4, 57. Dd1 +, Ke5, 58. De2 +, Kd6, 59. Da6 +, Ke7, 60. Dd7 +, Kf6, 61. Dd7, De5 +, e2, Kh1, b5 in beli se vda, saj ne more več preprečiti namere belega, da se vrže na kralja, in predavanja kmeta v novo damo. Lepa partija bivšega svetovnega prvaka. Opombe: Inž. Z. Gabrovšek

Po dolgoletni bolzni nas je zapustil moj mož in brat DRAGO DRNOVSEK upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo 19. marca 1958 ob 16. uri iz Jožefove miriške vežice na Zalah. Ljubljana, 17. marca 1958.

Zalujoči: žena Miran, brat Stanko z družino, sestra Minka z možem, nečak Kiran in ostalo sorodstvo

Ni se vračal v stanovanje. V Broocklynski četrti je izstopil, hodil dolgo peš in izgubil v mračni vadi starega dvonadstropnega poslopja. V vrhnem nadstropju se je kdaj pa kdaj močno zasvetilo. Obstal sem na nasprotni strani ulice in se naslonil na zaprta vrata. Okolica je bila prazna, med rekimi ljudmi, ki so prišli mimo, nisem opazil nič egega črnca. Prižgal sem si pipo. Ljudje so prihajali in izginjali v veži tiste hiše. Sklepal sem, da obiskujejo kak večerni tečaj.

Na uličnem vogalu se je pojavil mlad stražnik. Med prsti je vrtil palico in stopal proti meni. Takoj sem uganil, da je po rodu Italijan. Medtem ko me je gledal, sem ugibal njegove misli: Kaj te vruga dela črnc ob tem času v tem delu mesta? Če bi bil slab obleden, bi me prav gotovo ogovoril.

Kadil sem že drugo pipo, vmes pa razmišljal o Sibili in o najinem razmerju v prihodnosti. Sedem je obdila, dolgočasno postavanje me je utrujalo. Thomasa bi sicer lahko čakal tudi pred njegovo hišo, pa ni bilo izključeno, da bo pred spalnem zavil še kam.

Nisem hotel tvegati. Stražnik se je vrnil, so ustaval pred menoj in dejal: »Vse kaže, da bo nocjo hladno.« »Da, kaže tako,« sem kratko odgovoril. »Ali koga čakate?« me je vprašal, jaz pa sem samo prikimal. Bal sem se, da me bo začel kar na tepem izpraševati. Zelo nerad bi mu pokazal detektivsko izkaznico.

»Prav gotovo ne stanujete v tem delu mesta,« je nadaljeval. »V bližini je gostilna. Odrpta je vso noč. Tam vam bo topleje.« »Hvala za priporočilo! Veste, čakam prijatelja, ki obiskuje tečaj v tem poslopju.« »Saj res, to je šola za varilce. Nikoli ne nehaljo pred osmo. To je poklic bodočnosti!«

ED LASSIE CRNEC iz Harlema KRIMINALNI ROMAN

»Vz. la se bova šele, ko boš imel stalno zaposlitev, prej pa ne,« je rekla. »Ko že govoriš o tem,« sem nadaljeval svojo misel, »že več mesecev ti predlagam, da bi se poročila, ti pa ne in ne. Zakaj ne? Hočem iskren odgovor.« »Nisem bila prepričana, da te imam zares rada,« je počasi rekla. »Eh, ljubica, jaz sem edini možič, ki zahaja v tvojo družbo, zato mi to tvoje pojasnilo ne zadoštuje. Ali se pomišljaš morda zato, ker je moja polt temnejša od tvoje?« Skomignila je z rameni. »Kaj naj ti odgovorim na to vprašanje. Tussy? Dobro, ko že praviš, naj bom iskrena. Ko sva se seznanila, sem mislila, da bi bilo za oba boljše, če bi bila tvoja polt nekoliko svetlejša. Pa nisem zaradi tega odklanjala tvoje poročne ponudbe. Recimo, da se vzameva zdaj. Kaj potem? Ti bi se preselil k meni. Jaz bi še dalje delala v telefonski centrali, ti pa bi se igral detektiva. Ne bom rekla, da si len, Tussy, ker to ne bi bilo res. Drži pa, da midva ne bi nikoli imela ničesar.«

»Kaj hočeš reči s tem?« »Tussy, če bi imela oba stalno plačo, bi kar lepo živele. Tebi je skoraj petindvajset let. Zdal je skrajni čas, da razmisliš, kaj boš v življenju pravzaprav delal in kaj bi rad dosegel. Vem, voljna te je vrгла iz tira, leta so ti vzela vse možnosti za tisto, kar si hotel postati: poklicni nogometaš. Obdobje tistih šest ali sedem let, ki si jih preživel v vojski, je bilo pravzaprav dobro plačan dopust. Zdal pa se ti ponuja možnost, da postaneš uradnik. Te ponudbe ne smeš odklanjati.« »Ko te takole poslušam, se mi kar zdi, da sem prišel na kant,« sem porogljivo pripomnil, ona pa je resno nadaljevala: »Saj je skoraj res tako! Najpogosteje kar Ollie plačuje najemnino zate, jaz pa ti dajem hrano. Tisti tvoj »Jaguar« in obleke so le lepo pročelje, nekakšna kulisa,« je rekla, jaz pa sem imel občutek, kakor da me je kdo s pestjo v obraz. Ni sem si mogel kaj, da ne bi protestiral: »Stanoviti v lepem delu mesta, v lepi hiši, biti član uglednega kluba in hoditi v družbo, med ljudmi, to pa ni fasada, kaj? Sibilja, po mojem je najvažnejše to, da sva srečna, vse drugo pa nama nič mar. Zakonska zveza ni ekonomsko-finančna pogodba.« »Zdal imam občutek, kakor da poslušam dialog v slabem filmu,« je ugovarjala. »Želim si novo, lepo stanovanje. Kaj je pri tem slabega? Predolgo že živim v sobi z majhnimi okni in se potikam okoli, da si ne bi želela lepega stanovanja.« »Če mi bo uspelo ustanoviti lastno agencijo, bova imela stanovanje, ki se ti o njem niti ne sanja.« »Daj no, kaj bi s pravilnicami za otroke! Edino dejstvo je ček pošne uprave, ki bi ga prejelam redno vsakih petnajst dni...« Zleknila se je in zazdehala. »Nikar ne razpravljajva več o tem,

Tussy! Kar ostani privatni detektiv in še naprej zalezuj razne tipe, če ti je to tako všeč.« Preveč sem bil jezen, da bi lahko mirno sedel. Vstal sem in stopil po sobi gor in dol. Nerodno je bilo to, da je imela Sibilja prav. Skozji priprte trepalnice me je spremljala s pogledom. Tiho je rekla: »Kar razmisli! Spoznal boš, da imam prav. Zdal pa se najprej prespi!« »Ne bi mogel spati, preveč sem razburjen,« sem rekel, ona pa se mi je porogljivo nasmehnila: »Prinesi odejo, bom pa jaz malo zadremala. Drevi moram delati čez uro.« Pokril sem jo z ogrinjalom in stopil k oknu. Še nekajkrat mi je rekla, naj ležem, potem pa je zaspala. Vključil sem televizijski sprejemnik in površno spremljal del sporeda, nato pa sem se spomnil, da bi bilo dobro, če bi pisal materi. Stanovala je v Los Angelesu pri sestri, ki se je tam poročila z dentistom. Sedel sem za Sibilino mizo, napisal nekaj stavkov in dal v ovitek dvoje bankovcev po dvajset dolarjev. Dve dolgo nisem bil materičen pošlal. Ob štirih sem zlezal pod prho, oblekel čisto srajčo in šel. Prerinil sem se v vagon podzemeljske železnice in se peljal v okolico poslopja, kjer je bil zaposlen Robert Thomas.

III. POGlavJE

Zasledovati človeka po peti uri popoldne ni ravno težavna reč. Ulice so polne ljudi, zasleduješ lahko iz neposredne bližine. Zdelo se mi je, da se Thomasu mudi. V naglici je pospravil sendvič in popil škodolico kave v gostilni, kjer je bil kosil, potem pa je skoraj stekel na postajo podzemeljske železnice. Zlezal sem v isti vagon kot on, vendar na nasprotnem koncu. Čez glave drugih potnikov sem lahko videl njegovo kapo.

D NEV NE NOVICE

RAZDELITEV TELEFONSKIH IMENIKOV
Podjetja, urade in ustanove - telefonske naročnike, ki žele naročiti večje število telefonskih imenikov za leto 1958 (ki bodo v kratkem dotiskani) prosimo, da sporoče število izvodov svojih poštom (v Ljubljani pa uredništvu Telefonskega imenika, Cigaločeva 6). - Podjetje za poštni, telegrafski in telefonski promet v Ljubljani.

Društvo ekonomistov Ljubljana
ima občni zbor 19. marca ob 16.30 v občinskem dnevnem redom. Vabimo vse člane, da se obnega zboru udeležijo.

Urade, podjetja, organizacije in pisarniške uslužbenice obveščamo, da je izšla druga številka revije »Sodobna pisarna«, ki je vsebinsko še bolj pestra kot prva, oprema z ovitkom vred pa je odlična. Revija je že v kratkem času pokazala velik napredek. Vsakodnevni dotok novih naročnikov dokazuje, da je revija hvalno zelo všeč. Prvo in drugo številko lahko dobite brezplačno in brezobvezno na ogled. Pišite ponjo na upravo, Ljubljana, Gosposka 12.

Planinci-smučarji! Tudi v Domu na Komni boste lahko volili 23. marca, če boste predložiteli potrdilo o vpisu v volilni imenik. Planinsko društvo Ljubljana-matica.

RAZPIS
Razpisna komisija OZSZ Kranj razpisuje na podlagi 33. in 37. čl. Zakona o javnih uslužbenih natečaj za prosto delovno mesto referenta v invalidskem oddelku.

Pogoji: pravna fakulteta ali popolna srednja šola, začelna praksa v upravni stroki.
Temeljna in polračna plača po predpisih zakona o javnih uslužbenih. Ponudbe pošljite v roku 15 dni od dneva objave. Stanovanje bo na razpolago spomladi 1959. Prošnje kolokovati z din 30.

PREDAVANJA
Prilagodilno društvo vabi na predavanje doc. dr. Marijana Borštnarja: O zdravstvenih različinah duševnih bolezni. Predavanje s filmom bo danes ob 20. uri v Prilagodilni predavalnici na univerzi.

Občinski odbor ZROJ Ljubljana
Center organizira redno predavanje dne 19. marca 1958 ob 19. uri v Domu I.L.A. Tema: Biološka vojna. Udeležba je obvezna za podčlane: Tabor, Oskar Kovačič in Miklošič. Vabimo tudi vse podčlane s teh področij.

KONCERTI
Milan College Jazz Society osemčlanska italijanska mala zasedba, bo nastopila v soboto, 22. marca v Filharmoniji na celovečernem jazz-koncertu. Vstopnice v Filharmoniji. Blagajna posluje danes od 10. do 12.30 in od 16. do 18. ure.

GLEDALISCA
DRAMA
Torek, 18. marca ob 19.30: Iwaszkiewicz: »Poletje v Nohantu. Abonma U. (Preostale vstopnice so že v prodaji).
Sreda, 19. marca ob 19.30: Iwaszkiewicz: »Poletje v Nohantu. Abonma A. (Preostale vstopnice so že v prodaji).
Četrtek, 20. marca: zaprti!
Petek, 21. marca ob 19.30: Iwaszkiewicz: »Poletje v Nohantu. Abonma G. (Preostale vstopnice so v prodaji).
Sobota, 22. marca ob 19.30: Brecht: »Svejk v drugi svetovni vojni. Izven in za podeselje.
Nedelja, 23. marca ob 19.30: Brecht: »Svejk v drugi svetovni vojni. Izven in za podeselje.
Ob 20: Goodrich-Hackett: »Dnevnik Ane Frank. Gostovanje ljubljanske Drame na Vrhniki.

SY-1017
LOVE IS A MANY SPLENDORED THING
(Ljubezen je čudovita stvar)
THE BANANA BOAT
(Day-O), calypso — Tercet Florida

OPERA
Torek, 18. marca ob 19.30: Verdi: »Otello. Gostovanje Jožeta Goštica. Abonma red F. (Vstopnice tudi v prodaji).
Sreda, 19. marca ob 19.30: Giordano: »Andre Chenier. Abonma red N. (Vstopnice tudi v prodaji).
Četrtek, 20. marca ob 19.30: R. Strauss: »Ariadna na Naksosu. Abonma red C. (Vstopnice tudi v prodaji).
Petek, 21. marca ob 19.30: Donizetti: »Lucia Lamermooerska. Abonma red Petek popoldanski. (V prodaji stojišča).
Sobota, 22. marca ob 19.30: Verdi: »Otello. Gostovanje Jožeta Goštica. Abonma red H. (Vstopnice tudi v prodaji).
Nedelja, 23. marca ob 19.30: Puccini: »Madame Butterfly. Gostovanje Anice Cepetove, prvakinje Opere v Novem Sadu. Izven in za podeselje. (Vstopnice bodo v prodaji od srede, 19. marca od 17. ure dalje).

MESTNO GLEDALISČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Torek, 18. marca ob 19.30: Rattigan: »Globoko sinje morje. Abonma Torek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.
Sreda, 19. marca ob 20: Manzari: »Naši ljubi otroci. Premiera. Izven.
Četrtek, 20. marca ob 20: Torkar: »Pozabljeni ljudje. Abonma Četrtek II. — kolektivni. Vstopnice so tudi v prodaji.
Petek, 21. marca ob 20: Rattigan: »Globoko sinje morje. Abonma Petek I. Vstopnice so tudi v prodaji.
Ob 20: Manzari: »Naši ljubi otroci. Gostovanje v Kamniku.
Jutri ob 20. uri bo premiera italijanske komedije »Naši ljubi otroci. Delo je režiral kot gost Fran Zilek, igrajo Vlado Simčičeva, Julija Starčičeva, Nika Juvanova, Franci Petrušnik Milan Kalan, Danilo Bešaji. Čestitke za sceno je izdelal ing. arh. Niko Matul, za kostume pa Milena Matulova.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALISČE MARIONETE
Levstikov (Senjakovski) trg št. 2
Četrtek, 20. marca ob 17: Pengov-Simončič: »Zlata ribica.«
Sobota, 22. marca ob 17: V. Cinybulik-Dežman: »Igracke na cestah.«
Ob 20.30: F. Milčinski: »Zvezdica zaspanka. Za odrasle.
Nedelja, 23. marca ob 11: V. Cinybulik-Dežman: »Igracke na cestah.«
Ob 15: L. Novy-V. Taufer: »Moja in živali.«

ROČNE LUTKE
Resljeva c. 36
Nedelja, 23. marca ob 17: F. Milčinski: »Dve veselji zgodbi.«
Prodaja vstopnic vsak dan od torika dalje na upravi, Resljeva c. 36 (telefon 32-020) od 10.—12. ure in pol ure pred začetkom vsake predstave pri gledališki blagajni.

IZ ZALCA
KINO
»ZALEC«: nemški film »Midva.«
MARIBORSKE VESTI
DEZURNA LEKARNA:
Torek, 18. marca, lekarna »Stu-denci, Gorkega ul. 18.
Sreda, 19. marca, lekarna »Centers, Gosposka ul. 12.

SLOV. NARODNO GLEDALISČE
Torek, 18. marca ob 19.30: Shaw: »Pygmalion. Red LMS-2.
Sreda, 19. marca ob 19.30: Skvarkin: »Tuje dete. Red LMS-4. Nekaj parternih in ločnih sedežev v prodaji s 50% popustom.
Ob 19.30: Puccini: »Tosca. Red Sreda. Nekaj sedežev v prodaji.

IZŠEL JE V POSEBNI BROŠURI

GOVOR PRESEDNIKA TITA na predvolilnem zborovanju v Beogradu, ki je bilo 16. marca 1958

Brošura ima 30 strani in jo lahko dobite v vseh knjigarnah in prodajalnih časopisov za 20 dinarjev. — To je poslednji zvezek predvolilnih brošur, ki jih je izdala »Kultura« v okviru svoje »Politične biblioteke«.

»KULTURA« BEOGRAD, MOSE PIJADA 29/III.

VESTI IZ KRANJA
PREŠERNOVO GLEDALISČE
Kranj
Torek, 18. marca ob 19: Juro Klasinger: »Na slepem tiru. Igra v treh dejanjih. Gostovanje slovenskega ljudskega gledališča iz Celja. Izven.
Četrtek, 20. marca ob 20: Premiera - Radovan Gobec: »Planinska roža. Opereta v treh dejanjih. Izven.
Petek, 21. marca ob 17 in 20: Koncert zabavne glasbe - Izvaja veliki zabavni orkester Radio Ljubljana - pod vodstvom Bojana Adamiča. Izven.
Nedelja, 23. marca ob 18: - Radovan Gobec: »Planinska roža. Opereta v treh dejanjih. Izven in za podeselje.

»STORIC«: angleški barvni film »Junaki sherwoodskega gozda. Predstavi ob 18, 18 in 20.
»TRIGLAV«: ameriški barvni film »Rapsodija. Predstava ob 19.

Z BLEDA
KINO
»BLEDA«: italijanski film - drama
»Cesta. Predstava ob 20.

Vesti 'z Jesenic in okolice
Zdravniško dežurno službo ima do 21. marca dr. Saivec Mihael.
KINO
»RADIO«: italijanski barvni film »Mlin ljubezni. Predstavi ob 18 in 20.
»PLAVZ«: ruski barvni film »Prolog. Predstavi ob 18 in 20.

VESTI IZ TRBOVELJ
KINO
»DELAJSKI DOM«: franc. film »Pot v raj.«

CELJSKE VESTI
SLOV. LJUDSKO GLEDALISČE
Torek, 18. marca ob 19: Juro Klasinger: »Na slepem tiru. Gostovanje v Kranju.
Četrtek, 20. marca ob 14 in 20: Alessandro Casona: »Drevosa umirajo stoji. Gostovanje v Brezjah.
Sobota, 22. marca ob 19: Goodrich-Hackett: »Dnevnik Ane Frankove. Gostovanje v Slov. Konjicah.

KINO
»UNION«: francoski film »Beležnica majorja Tompona. komedija.
»METROPOL«: nemški film »Samo ljudje. — drama.

Rojenih: 27 dečkov in 33 deklic.
Poročili so se: Janez Udrin, kmetovalec iz Spodnjih Grušovelj, in Stefanija Turšek, polj. delavka iz Ločice ob Savinji; Franc Jakob, pom. šoferja, in Marija Beg, delavka, oba iz Celja; Anton Gračnar, upokojevec, in Ana Trhovek, kmetovalka, oba iz Pečova; Aldo Poropat, avtoklepar, in Marija-Vera Malga, kemijski tehnik, oba iz Izole.
Umrlj so: Ana Kolar, podpiranka soc. skrbstva iz Celja, stara 78 let; Marija Jus, gospodinja iz Celja, stara 74 let; Ciril Novak, šofer iz Kasaz, star 32 let; Antonija Zolnir, posestnica iz Lopate pri Celju, stara 78 let; Dušan Gaber, otrok iz Celja, star 4 mesece; Bogdan Draksler, otrok iz Marna pri Hrastniku, star 7 mesecev; Ivan Vehovar, beebni upokojevec iz Celja, star 86 let; Stefanija Ribič, dijakinja iz Vodruza, stara 15 let; Terezija Tajšek, gospodinja iz Celja, stara 86 let.

Sprejemmo
trgovske pomočnike-ce
Nastop službe lahko tako. — Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. — Naslov v oglasnem oddelku. 97

KINO
»UNION«: ameriški barvni cinem. film »Gospod Roberts.«
»PARTIZAN«: jap. film »Atom-ske bombe nad Hirošimo.«
»UDARNIK«: ameriški barvni film »Zelja.«

Za čiščenje zraka
»Brissol«
VRSAG
Dezodorant — Dezinfektant

Spik TOVARNA PERILA, PLETENIN IN ROKAVIC — KRANJ
TOREK **Spik**

Več raznašalcev ali raznašalk
ZA RAZNAŠANJE »LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA« V OPOLDANSKIH URAH ZA CENTER, ROŽNO DOLINO IN DRAVLJE SPREJME TAKOJ UPRAVA. — PLAČA DOBRA.
ZGLASITE SE V EKSPEDITU NA POLJANSKEM NASIPU ŠT. 2.

ZDRUŽENJE KNJIGOVODIJ SRBJE
organizira
seminarje
za tolmačenje najnovjših predpisov
o sredstvih gospodarskih organizacij — o prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij — o prispevku proračunom iz osebnega dohodka delavcev — o kontnih načrtih
Seminar bo v Beogradu in v notranjosti države. — Predavatelji so najpomembnejši finančni strokovnjaki za gospodarske organizacije:
trgovinske — industrijske — gradbene — rudarske — obrniške — kmetijske — zadržne — in gozdarske
Prijava pošljite na naslov Zdrženja, Njegoševa 19, tel. 33-088. 926

Čestitki

Miranu Sattlerju za rojstni dan
lekrene čestitke, kolegi.
Svoji ženi Aneli Sturm za rojstni dan želita obilo sreče in zadovoljstva Rado in Marta.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za torek, 18. marca 1958
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00 in 22.55.
5.00—8.00 Dobro jutro (pisan glasbeni sporod) — 6.30—6.40 Reklame — 6.40—6.45 Naš jedilnik — 8.05 Pisana vrsta domačih pesmi in napevov — 9.00 Zabavni mozaik — 9.30 Slavnj pevi in virtuozji vam pojo in igrajo 10.10 Radi bi vas zabavali — 11.00 Benjamin Britten: Preprosta simfonija, Boris Papandopol; Concertino za trobento in godala — 11.30 Za dom in žene — 11.45 Havajski zvoki — 12.00 Igra delavska godba »Svoboda Center iz Trbovelj — 12.30 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Vrtni vmesni sadeži — 12.40 Sliša po skladbah Johna Fielda (izvaja Liverpoolski orkester p. v. Malcolm Sargent) — 13.15 Majhni ansambli v plesnem ritmu — 13.40 — Pester sporod opernih melodij — 14.20 Za otroke — M. Avenak: Oj, ti gadje — 14.35 Naši poslušalci poslušajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba. vmes reklame — 15.40 Potopisi in spomini — Josip Cizli: Z obrazom proti viharju — 15.50 Za ljubitelje in poznavalce — 17.15 Zabavni potpourri — 18.00 Prenos komemorativne svečanosti ob obletnici smrti Moše Pijade — 18.15 Orkestralna glasba — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Posnetki s koncerta komornega zborja iz Valparaisa, Čile — 20.30 Radijska igra — Hans Fallada: Pijanec — Režija: Maša Slavčeva — V gl. vlogi: Maks Bajec — 21.45 Zabavna serenada — 22.15 Za prijatelje jazza — 22.36 Ritmi iz studija 14 (Igra Plesni orkester Radia Ljubljana) 23.00—23.15 in 23.30—23.45 Oddaja za tujino (prenos iz Beograda)

II. program
(na valu 292.1 m in 98.9 mHz)
14.00 Laha glasba — 15.00 Napoved časa poročila in vremenska napoved 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila — 15.25 Pojo otroški in mladinski zborji — 15.45—16.00 Filmska kronika

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALISČE PTUJ
Ponedeljek, 17. marca: zaprti!
Torek, 18. marca ob 20: A. Remec: »Magda, premiera. Red premierski in izven.
Sreda, 19. marca ob 18: A. Remec: »Magda. Red LMS-I.
Ob 20: A. Remec: »Magda. Red Sreda in izven.
Četrtek, 20. marca ob 18: A. Remec: »Magda. Red LMS-II.
Ob 20: A. Remec: »Magda. Red Četrtek in izven.
Petek, 21. marca ob 18: A. Remec: »Magda. LMS-III.
Ob 20: A. Remec: »Magda. Abonma in izven. Gostovanje v Kidričevem.
Sobota, 22. marca ob 20: A. Remec: »Magda. Red Sobota in izven.

KINO
»PTUJ«: sestavljen program III (Fr. Prešeren — Bodoči čuvarki neba — Pomlad v gorskem lovišču — Lepote podzemlja) za šole in vrtnice; posebne predstave.

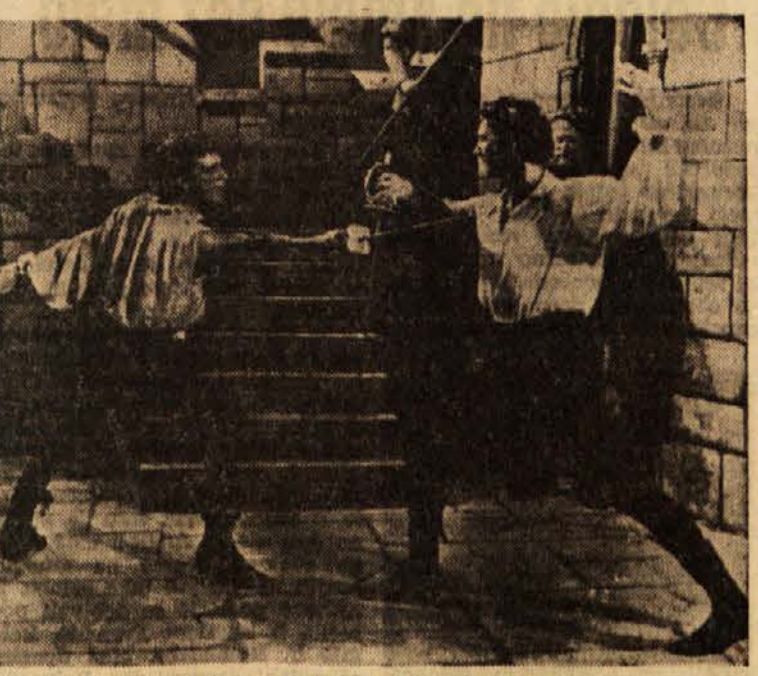
IZ MURSKÉ SOBOTE
KINO
»MURSKA SOBOTA«: angl. film »Skoki pekela. Predstavi ob 17.30 in 20.

DROBNI OGLASI
SOBOSLIKARSKEGA IN PLESKARSKEGA POMOČNIKA sprejme takoj Horvunj Djkuro — Tržaška 21 Ljubljana. 1014

Čuva usnje — daje sjaj
ILIRIJA
KREMA ZA CEVLJE

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

PRINC IGRALCEV

Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »UNION«: premiera angl. barv. vstavljen film »Richard III. Brez tednika. Predstave ob 16, 18, 20 in 21. V gl. vlogah Laurence Olivier, Claire Bloom. Ob 10 matineja istega filma.
KINO »SLOGA«: franc. film »Zla srečanja. Tednik F. N. II. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Jean Claude Pascal.
KINO »VIC«: ameriški barvni cinem. film s stereofonskim zvokom »Vrt zisa. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.
KINO »SISKA«: italj. film »Slepo de-
kle iz Sorents«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.
Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9—11 in od 14 dalje. Zaradi izrednega zanimanja za nemški barvni film »O sodobni avtomobilski proizvodnji« je film na programu še danes ob 10 v kino »Komuna«.
MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8: ameriški film »Protiletalna zaščita. Predstavi ob 10 in 15.
KINO »LITOSTROJ«: ameriški barvni film »Divja leta. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »TRIGLAV«

Italijanski film

»Sto let ljubezni«

Tednik. V glavni vlogi Aldo Fabrizi in Vittorio De Sica. Predstave ob 10, 16 in 20. Prodaja vstopnic od 18 dalje, samo danes in jutri.

TOVARNA TEKSTILNIH STROJEV IN NAPRAV

»KOVINAR« — Kranj, Huje 49
razpisuje mesto

vodje računovodstva

Pogoji: nekajletna praksa v vodenju industrijskega knjigovodstva.

Plača po dogovoru. Ponudbe s obrazložitvijo dosedanje prakse in zaposlitve sprejema podjetje. Nastop službe možen takoj. K 29

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij podjetja

ELEKTRO-KOPER — KOPER

Vojkovo nabrežje 6

sprejme takoj v službo:

- vodjo projektivne grupe** elektroinženir s prakso v projektiranju
- vodjo servisne službe** elektrotehnik s daljšo prakso v vodstvu instalacijskih del in organizaciji servisne službe
- šefa finančnega knjigovodstva** srednješolska izobrazba s 5-letno prakso v finančnem knjigovodstvu podjetja
- blagajnika** nižja strokovna izobrazba z večletno prakso v likvidacijskih poslih in računovodstvu
- stenodaktilografa** ustrezna izobrazba in večletna praksa

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. — Pismene ponudbe dostavite na tajništvo podjetja do 20. marca 1958. 974

KOMISIJA ZA RAZPIS IN IMENOVANJE DIREKTORJEV GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

pri občinskem ljudskem odboru Šoštanj

razpisuje mesto

DIREKTORJA

TRGOVSKEGA PODJETJA »MERKUR« V SOSTANJU

Pogoji:
1. visokokvalificiran trgovski delavec s triletno prakso samostojnega vodstva trgovskega podjetja ali
2. komercialist z najmanj petletno prakso samostojnega vodstva podjetja ali
3. kvalificiran trgovski delavec z desetletno prakso, od tega 5 let samostojnega vodstva trgovskega podjetja.
Pismene ponudbe s priloženim izčrpnim življenjepisom, dokazi o strokovnosti in navedbo dosedanje zaposlitve dostavite do 31. marca 1958 na občinski ljudski odbor Šoštanj. Ponudbe taksirajte s 180 din državne in 95 din lokalne takse.

Golobje ne smejo čez mejo

Avstrijski parlament obravnava zakonski osnutek o golobih pismonošah. Ta zakon naj bi preprečil uporabo golobov za prenašanje tajnih poročil po domači deželi in na tuje. Vsi gojitelji teh golobov morajo biti včlanjeni v ustrezno združenje, ki registrira slehernega goloba in ga obročka na desni nogi. Razen oznake države in združenja je na

prstanu tudi golobova registrska številka.

V Avstriji bo po sprejemu tega zakona mogoče uporabljati golobe le za prenašanje vremen-skih poročil, vse drugo pa bo prepovedano. Če bo kdo hotel poslati goloba v drugo deželo si bo moral priskrbeti posebno do-voljenje.

V opravičilo tega zakonskega osnutka omenjajo, da bi kdo lahko zlorabil golobe pismonoše kot nadomestilo za tajne radijske od-dajnike. Kot je znano, že dolgo uporabljajo golobe v mirnem času in med vojno za prenaša-nje najrazličnejših sporočil. Se-le v najnovjšem času je prišlo na dan, da so Angleži med dru-go svetovno vojno na mnogih krajih uporabljali take golobe. Z njihovo pomočjo so dobivali po-ročila iz zasedene Francije, Bel-gije in Holandske. Med drugim so golobi prenesli čez Rokavski preliv tudi prva poročila o raketah. V-1 in V-2, ki jih je pri-praviljal Hitler kot orožje z ve-liko rušilno močjo.

Televizijska svetnica

Po poročilih iz Vatikana je papež uradno proglasil sveto Klaro za zaščitnico televizije. Temu sporočilu so dodali tudi kratek življenjepis svetnice, ki je pred smrtjo slišala nekakšne zборе, kar spravljajo v zvezo s televizijo.

Scott Crossfield je izdelal letalsko obleko, kakršno naj bi nosili piloti, ki bodo prvi poleteli na mesec. Na sliki: poskusni pilot, ki je prvi letel z dvojno zvočno hitrostjo. Nova obleka bo po konstruktorjevih besedah varovala ljudi vsepovsod v vesolju

Drobne ZANIMIVOSTI

»DOBROTNIK«

Angleški sociolog dr. Rowley je povedal med drugim v Londonu med drugim tudi tole: »Kdor ima televizijski sprejemnik, uživa pri sosedih na splošno več ugleda kot tisti, ki ga nima. Po tem bi mogli sklepati, da bi ljudje kupovali sprejemnike tudi v primeru, če bi postaje še ne oddajale rednega spreda.« Profesor je torej govoril o neke vrste televizijskem ba-hatstvu, ki pa je vsekakor manj nevarno kot jadrsko...

TIHOTAPSKI BOBNAR

Skoraj tri leta je neki vzhodnonemški bobnar »splošno« hodil v zahodni del Berlina. Vselej je imel boben s seboj, z njegovim dovoljen-jem pa je bilo vedno vse v redu. Navsezadnje je postal sumljiv in so ga natančno pregledali. V bobnu so našli kitajski porcelan, ki ga je ti-hotapec nosil na Zahod v za-meno za švicarske ure.

MARSOVSKA MODA

O nenavadni zadevi je mo-ral pred kratkim odločiti neki hollywoodski sodnik za prekrške. Policija je odmerila visoko globo neki modistki, ki je imela med vožnjo po mestu na glavi namesto klobuka ne-kakšno mrežasto krogo. Mo-distka je napisala v pritožbi, da je to najnovejši model njenega salona, prometnik pa je izjavil, da je s svojim mar-sovskim klobukom povzročila zmedo na več križiščih.

George Davis, poskusni pilot ne-ke ameriške letalske tovarne, ima na sebi pilotsko masko za višin-ske polete, nanjo pa je pritrjena posebna kamera, s katero naj bi snemal med poletom z veliko hitrostjo. Naprava med pilotovi-ni očmi služi za usmerjanje ka-mere, snemani objekti pa je mo-góče spremljati s premikanjem glave. Davis pravi, da je že pri prvem poskusu napravil jasne posnetke

NAJVEČJI INSEKT NA BALKANU

Posebna kobilica, ki je tolikš-na kot kokošje jajce (latinsko ime: calimemus pancici) velja za največjo na balkanskem po-otoku. Tehta do dvanajst gram-ov, živi pa le na njivah v okolici Niša in jugozahodno od Skoplja.

PRSTAN IN POMARANČE

Dragan Stefanović iz Beo-grada je pred dnevi odprl za-broj pomaranč iz Izraela. Ne-nadoma je ugledal med rume-nimi plodovi nekaj svetlega: zlat prstan z napisom v he-brejščini. Oddal ga je na iz-raelskem poslanstvu.

STORKIJA V SUDANU

Ornitološki zavod v Za-grebu je dobil sporočilo, da so v Sudanu našli storkijo, ki so jo lansko poletje obročkali v Medjimurju. Storkija je to-rej preletela v štirih mesecih 5000 km dolgo pot.

KOT PO DOGOVORU

V Vrbič pri Arandjelovcu se je pripetil nenavaden do-godek. Isto noč sta umrli Ra-dosav Radović in njegova že-na Novka. Po 36 letih zakonskega življenja je Radosav ne-varno obolet in umrl, njegovo ženo pa je tako prizadelo, da je izdihnila šest ur po nje-govi smrti.

SEKIRE IZ BAKRENE DOBE

Ilija Zarković iz Stabnja pri Zadru je našel štiri sekire. Sele pri natančnejšem pre-gledu je ugotovil, da so ba-krene. Dve imata po dvoje rezil, drugi dve pa po eno. Arheologi so povedali, da je to prva najdba te vrste ob dalmatinski obali in da so de-lali take sekire okoli l. 4000 pred našim štetjem.

OZRAČJE onstran dosedanje meje

Lani julija se je začelo mednarodno geofizikalno leto, ki bo trajalo do konca letošnjega decembra. Odbor za to med-narodno znanstveno dejavnost je objavil podatke o dosežkih v prvih petih mesecih. Znanstveniki iz 67 dežel so v med-sebojnem sodelovanju ugotovili življenje v oceanskih globi-nah nad 5000 m in »električni tok« okoli našega planeta. V naslednjem posredujemo kratek pregled dejavnosti in odkri-tij znanstvenikov iz raznih dežel.

Britanski znanstveniki z uni-verte v Manchesteru so z radar-jem potrdili že zdavnaj postavljeno teorijo, da nastopa polarni sij na obeh zemeljskih poloblah hkrati. Strokovnjaki iz 41 dežel, ki proučujejo ionosfero, so zbrali

podatke, ki potrjujejo domnevo, da se zemeljsko ozračje razteza daleč onstran meja, ki so doslej veljale kot absolutne. Prvič v zgodovini so si znanstveniki ustvarili predstavo o intenzivnosti motenj pri kratko- in dolgovalov-nih radijskih oddajah. Intenziv-nost motenj je odvisna od odbi-janja valov v ionosferskih plasteh.

Sedem dežel – Velika Brita-nija, Avstralija, Kanada, Francija, Japonska, Sovjetska zveza in Združene države – proučuje z raketami kozmične žarke, ki bom-bardirajo Zemljo. V drugem umet-nem satelitu, ki so ga izstrelili sovjetski znanstveniki, so instru-menti za proučevanje kozmičnih žarkov.

Po vsem svetu so razpredli novo mrežo vremenskih opazo-valnih postaj. Na antarktičnem področju so poslali do višine 20.000 m velike vremensoslov-ske balone, ki naj bi posredovali po-datke o ozonu v zraku. Zbrani podatki kažejo, da je v zračnih plasteh nad Antarktiko za četiri-no več ozona kot na nekaterih drugih področjih zemeljske atmo-sfere.

Američani so izvedli na Grün-landiji vrsto sondažnih del. Pro-drli so v globino 300 m in zbrali dragocene podatke o podnebnju na tem področju v minulih nekaj sto letih. Pri sondažnih delih dru-go so odkrili v ledenih plasteh ostanke prahu, ki izvirajo iz ognje-niških izbruhov na Aljaski l. 1922,

in tudi prah iz vulkana Krakatao.

Na arktičnem področju pro-učujejo dvojce »ledenih otokov«. Domnevajo, da se tisti izmed obeh, ki je kakih 1000 km od se-vernega tečaja, premika že nekaj let po arktičnih vodah pod vpli-vom vetrov in oceanskih tokov. Razen tega so odkrili v globini kakih 3000 metrov pod Zalvskim tokom še drugega, ki teče s hi-trostjo 12 km dnevno v nasprotno smer.

Strokovnjaki 34 dežel spreml-jajo globoke oceanske tokove. Ugotovili pa so, da vsebujejo glo-binske vode mnogo kemičnih hra-nilnih snovi. Po mnenju nekate-rih znanstvenikov bo kmalu zna-nih nekaj novih ribjih lovišč. Strokovnjaki kolumbijske univer-ze so našli živa bitja v globini kakih 5000 metrov. Po splošnem mnenju je to doslej največja glo-bina, kjer so še ohranjeni znaki življenja. Dela nekaterih znan-stvenikov v Južni Ameriki in na tihomorskih otokih po vsem vide-zu potrjujejo domnevo o »elek-tričnem toku«, kompleksni seriji tokov v višjih atmosferskih pla-steh, ki obdajajo geomagnetni ekvator. – Nekateri znanstveniki proučujejo tudi vpliv Lunine krož-ne poti na premike v zemeljski skorji.

Kadilška strast je bolezen, ki jo je mogoče klinično zdraviti, so ugotovili švedski zdravniki, ki so baje dosegli v Solni, edini »to-bačni« bolnišnici na svetu, pod

Dosežki v prvih petih mesecih raziskovalnega dela v okviru mednarodnega geofizikalnega leta

Praški narodni muzej je pripravil razstavo predmetov iz 10. in 11. stoletja. Posnetek kaže izdoleni čoln, ki so ga našli v naplavinah Vitave. Pravijo, da je star vsaj 800 let. Ker je bil rečni mulj vrstna naravna konzerva, je čoln še kar dobro ohranjen

Deset vbodov namesto kajenja

Švedi imajo edino »tobačno bolnišnico« na svetu

vođstvom dr. Erupa presenetljive uspehe. Ta bolnišnica tesno sode-luje z inštitutom za proučevanje srca in krvnih žil v Stockholmu.

Kako zdravijo v »tobačni« bolnišnici? Deset dni zapovrstjo dobi vsak bolnik po eno injekcijo v roko nad komolcem. Vbrizgana snov se imenuje lobelin hidro-klorid, učinkuje pa podobno kot nikotin, le s to razliko, da v njej ni strupa in torej ne pušča škod-ljivih posledic. Injekcija poveča količino sladkorja v krvi in blaži občutek lakote, hkrati pa povzro-či, da postane kadilcu tobak od-vraten.

Lani so v Solni zdravili 500 pacientov, samih močnih kadil-cev, ki so dnevno pospravili do 60 cigaret. Po zdravljenju v tej bolnišnici je postalo 65 odstotkov pacientov nekadilcev, 28 odstot-kov jih je močno zmanjšalo dnev-no potrošnjo, šest odstotkov po-prejšnjih huđih kadilcev pa je zmanjšalo dnevno količino za po-lovico. Pri enem samem odstotku pacientov ni bilo uspeha. Na pri-javni listi tobačne bolnišnice imajo 300 kandidatov, ki še niso prišli na vrsto.

Nenavadna bolnišnica sprej-ma tudi ljudi z bronhialnim ka-tarom, z želodčnimi čirami, s srčnimi napakami in pa take, ki trpijo zaradi nespečnosti in živčnosti. Te boleznijo so pogosto posledice

premočnega kajenja. V večini pri-merov so izgubili bolezenski zna-ki že po nekaj dneh.

Dr. Erup pravi, da se zdi stras-ten kadilec samemu sebi bolj ka-čičen, če ne more zadovoljiti svoje ka-dilске strasti. Vse mu gre narobe vedno se mu zdi, da bi jedel. Ka-čen je v resnici, vendar gladu ni občuti tako močno, če ga duši z ni-ko-tinom.

Letalski promet v Braziliji

V Braziliji se je zadnje čase tako razvil letalski promet, da vzletijo na letališču San Paulo, ki velja za tretje največje v svetovnem merilu, vsako minuto po tri letala. Letalskih družb je okoli deset, vsake pol ure odpelje letalo v Rio de Janeiro in tudi pristane iz tiste smeri. Vožnja traja deset minut, z železnico 14 ur, z avto-busom pa šest. Letalski vozni listi, ki so le za spoznanje dražji od železniških in avtobusnih.

HAVAJSKI

- Havaji so del otokov Sandwich, havajska polja. Večja plantaža sestavlja pa jih troje velikih ognjenikov. Eden izmed njih se imenuje »Beli hrib«, ker njegov vrh nenehno pokriva snežna odeja. Ta vrh je prav-zaprav najvišji na svetu, ker se strmo vzpenja s 5000 m glo-bokega morskega dna in torej v celoti dosega višino skoraj 10.000 m.

Morje okoli Havajev je bogato rib. Zlasti majhne ribe se svetli-kajo v sončnih žarkih kot dra-gulji. Ena izmed njih ima ime, ki je daljše od nje same: humu-munukunukuapuaa. Težavno besedo boste nemara laže prebrali takole: humu-humu-nuku-nuku-apu-aa.

Havajske pesmi je v sodobni Havajska beseda ima le 12 lahki glasbi težko pogrešati. To-pismenk, pa še med njimi se ne-katere pogosto zamenjujejo, na primer r in l ter k in t. Razen tega sestavlja vsak zlog po en samoglasnik in soglasnik ali pa dva soglasnika in en samoglasnik. Havajska govornica ima okoli 20.000 besed, ki so sestavljene iz kakih 40 različnih zlogov.

Podnebje na Havajskih otokih je najmilejše v svetovnem merilu, saj znaša povprečna letna tem-pe-ratura že četrto stoletja 23 stopinj Celzija. V 25 letih je bilo le enajst zares oblačnih dni. Hkrati so Ha-vajji tudi najslajša dežela na sve-tu, saj je 73 odstotkov obdelane površine posajene s sladkornim trsom, ki ga sadijo in žanjejo vse leto. Havajci pa imajo od njega sto milijonov dolarjev do-hodkov letno.

Na havajih pridelujejo devet desetlin svetovne proizvodnje ana-nasa, sladkega tropskega sadu. Brez železa pa bi ananas ne bil tako okusen, kot je, če bi ljudje ne dajali v ZDA kupljenih že-leznih avtomobilskih delov v žve-pleno kislino. S tako pridobljenim obalo Maula komarje, ki jih je železnim sulfatom potem gnolijo pripeljal iz daljne dežele...

Takim mojstrom bo težko uteči

Za lov na »prometne grešnike« bodo v Westfaliji poslej uporabljali dirkalna motorna kolesa. Na štirinajstrednem tečaju v Essenu se je prvih deset prometnikov usposobilo za vožnjo z dirkalnim mo-torjem, ki zmore do 170 km na uro. Posnetek kaže preizkušnjo spretnosti: voznik mora med vožnjo vreči žogo v koš. – Z učinko-vitimi ukrepi bočajo omejiti število prometnih nesreč, ki jih je tudi na zahodnonemških cestah čedalje več

DROBIZ